

Sprawozdanie z działalności
Miejsko-Gminnego
Ośrodka Pomocy Społecznej
w Bornem Sulinowie
w 2018 roku

Borne Sulinowo, dnia 07 marca 2019 roku

SPIS TREŚCI.....	2
WPROWADZENIE.....	4
I ZAKRES ZADAŃ I KADRA OŚRODKA POMOCY SPOŁECZNEJ.....	6
1. Zadania.....	6
2. Kadra OPS– zatrudnienie, podnoszenie kwalifikacji zawodowych.....	7
II STRUKTURA DOCHODÓW I WYDATKÓW W 2018R.....	9
1. Dochody.....	9
2. Wydatki.....	11
III POMOC SPOŁECZNA.....	14
1. Informacje ogólne.....	14
2. Rodziny objęte pomocą społeczną.....	16
3. Wydatki na pomoc społeczną.....	18
4. Świadczenia pieniężne z pomocy społecznej.....	19
5. Świadczenia niepieniężne z pomocy społecznej.....	21
IV REALIZACJA PROGRAMÓW OSŁONOWYCH.....	28
1. Program „Pomoc państwa w zakresie dożywiania”.....	28
V INNE DZIAŁANIA ZWIĄZANE Z POMOCĄ SPOŁECZNĄ.....	30
1. Prace społecznie użyteczne.....	30
2. Potwierdzanie prawa do świadczeń opieki zdrowotnej.....	31
3. Klub Aktywnego Seniora AS.....	31
4. Centrum Wolontariatu.....	32
5. Pomoc żywnościowa w ramach Programu Operacyjnego „Pomoc Żywnościowa 2014-2020.....	32
6. Pomoc osobom opuszczającym zakłady karne.....	34
7. Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie, obsługa techniczno-organizacyjna Zespołu Interdyscyplinarnego d.s Przemocy w Rodzinie.....	34
VI POTRZEBY W ZAKRESIE POMOCY SPOŁECZNEJ.....	36
1. Potrzeby w zakresie świadczeń pomocy społecznej.....	36
2. Potrzeby szkoleniowe.....	37

3.	Potrzeby związane z funkcjonowaniem Ośrodka	37
4.	Potrzeby w zakresie rozwoju usług na rzecz świadczeniobiorców pomocy społecznej	40
VII SPRAWOZDANIE Z REALIZACJI ZADAŃ Z ZAKRESU WSPIERANIA RODZINY.....		40
1.	Realizacja zadań	40
VIII DODATKI MIESZKANIOWE.....		43
1.	Dodatki mieszkaniowe	43
2.	Zryczałtowany dodatek energetyczny.....	45
IX ŚWIADCZENIA RODZINNE, ZASIŁKI DLA OPIEKUNÓW, ŚWIADCZENIA Z FUNDUSZU ALIMENTACYJNEGO ORAZ ŚWIADCZENIA WYCHOWAWCZE		48
1.	Świadczenia rodzinne.....	48
2.	Zasiłki dla opiekunów.....	56
3.	Fundusz alimentacyjny i postępowanie wobec dłużników alimentacyjnych	57
4.	Świadczenia wychowawcze	59
5.	Świadczenie Dobry Start.	60
X POMOC MATERIALNA O CHARAKTERZE SOCJALNYM DLA UCZNIÓW.		61

Wprowadzenie.

Niniejszym dokumentem Kierownik Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Bornem Sulinowie przedstawia Radzie Miejskiej działania Ośrodka w roku 2018 oraz potrzeby w zakresie pomocy społecznej na rok 2019. Obowiązek przedstawienia rocznego sprawozdania z działalności Ośrodka wynika z treści art.110 ust.9 ustawy z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej.

Główny cel działania Ośrodka w roku 2018 to kontynuacja procesu ograniczania marginalizacji osób i rodzin poprzez wspieranie ich w wysiłkach, zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb i umożliwienie im życia w warunkach odpowiadających godności człowieka a także zapobieganie i przeciwdziałanie sytuacjom utrudniającym życiowe usamodzielnienie i integrację ze środowiskiem. Cel ten realizowano poprzez wykorzystanie różnorodnych instrumentów pomocy pieniężnej i niepieniężnej z zakresu pomocy społecznej, dodatków mieszkaniowych, świadczeń rodzinnych, świadczeń wychowawczych oraz pomocy materialnej dla uczniów i pomocy osobom uprawnionym do alimentów.

Rozmiary interwencji socjalnej ośrodka w minionym roku określały zmienne uwarunkowania społeczno-gospodarcze gminy, takie jak stosunkowo niskie bezrobocie, pojawiające się nowe miejsca, na tle których uwidoczniły się obszary czynników ryzyka socjalnego: przemoc, alkoholizm, narkomania, problemy opiekuńczo wychowawcze czy choroby społeczne. Dla skali działań ośrodka w roku 2018 istotne znaczenie miały m.in. czynniki demograficzne gminy, a wśród nich starzenie się społeczeństwa gminy, znacząca liczba osób starszych wymagających wsparcia instytucji pomocowych.

Według stanu na dzień 31 grudnia 2018 roku Gmina Borne Sulinowo liczyła 9660 mieszkańców (pobył stały i czasowy), co oznacza zmniejszenie się liczby mieszkańców o 75 osób w stosunku do liczby mieszkańców w roku 2017 (9735). Analiza grup wiekowych mieszkańców w roku 2018 wskazuje, że ich liczebność na tle ogólnej liczby ludności gminy uległa niekorzystnym zmianom. Tę tendencję wykazuje także porównanie liczebności poszczególnych grup wieku w stosunku do roku ubiegłego. Dynamikę zmian przedstawia zestawienie w tabeli nr 1.

Tabela 1. Mieszkańcy gminy Borne Sulinowo według grup wiekowych

Grupa wiekowa	Rok 2018		Rok 2017		Dynamika liczebności grupy w stosunku do 2017 roku 6=2:4
	Liczba mieszkańców	Udział % grupy wiekowej	Liczba mieszkańców	Udział % grupy wiekowej	
1	2	3	4	5	6
Wiek przedprodukcyjny (0-18 lat)	1811	18,74	1852	19,03	97,79
Wiek produkcyjny (K 19-60 lat ,M 19-65 lat)	5732	59,34	5867	60,26	97,70
Wiek poprodukcyjny (K- powyżej 60 lat M – powyżej 65 lat)	2117	21,92	2016	20,71	105,00
Ogólna liczba mieszkańców	9660	100,00	9735	100,00	99,23

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych statystycznych Urzędu Miejskiego w Bornem Sulinowie

Analiza przedstawionych danych dowodzi, że rok 2018 jest rokiem, w którym liczba osób w wieku aktywności zawodowej ulega wahaniom, Liczba osób w wieku przedprodukcyjnym pozostaje na niemalże tym samym poziomie. Natomiast liczba osób w wieku poprodukcyjnym i jej udział w ogólnej liczbie mieszkańców w stosunku do roku ubiegłego ma tendencję wzrostową. W roku 2018 na 5732 osoby w wieku produkcyjnym przypada 2117 osób w wieku nieprodukcyjnym, co oznacza tendencję wzrostową w odniesieniu do roku 2017, a wskaźnik ten wynosił 20,26. Wzrost populacji osób w wieku poprodukcyjnym, to czynnik generujący ryzyko interwencji socjalnej ośrodka. Czynnikiem, który od wielu lat determinuje poziom interwencji socjalnej ośrodka jest sytuacja na rynku pracy. W obszarze bezrobocia rejestrowanego wg stanu na dzień 31.12.2017r. w Powiatowym Urzędzie Pracy w Szczecinku odnotowano 451 bezrobotnych mieszkańców gminy, co stanowi 7,5%, z analogicznego okresu roku ubiegłego (472 osoby – 7,9%). Wskaźnik bezrobocia dla gminy Borne Sulinowo rozumiany jako udział liczby bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w roku 2018 wykazywał tendencję spadkową w stosunku do analogicznych miesięcy w roku 2017.

Niniejsze sprawozdanie przedstawia poziom realizacji poszczególnych zadań Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Bornem Sulinowie w roku 2018 w zakresie przeciwdziałania zjawiskom marginalizacji i wykluczenia społecznego.

W sprawozdaniu przedstawiono aktywność ośrodka, najbardziej istotną w procesie przeciwdziałania zjawiskom marginalizacji i wykluczenia społecznego. Wyróżniono aspekt finansowy realizacji powierzonych zadań, a także instrumenty oddziaływania ośrodka wg

kategorii istotności obszarów problemowych, zdiagnozowanych na tle ogólnej analizy sytuacji odbiorców systemu pomocy socjalnej ośrodka. Zakres przedmiotowy udzielanej pomocy socjalnej został zdeterminowany wystąpieniem czynników ryzyka socjalnego, czyli sytuacji, które trwając w czasie wywołują niekorzystne skutki dla funkcjonowania osób i rodzin, których beneficjenci systemu nie mogą w sposób samodzielny pokonać przy wykorzystaniu własnych uprawnień, możliwości i zasobów.

Dokument opisuje również zdiagnozowane potrzeby społeczności lokalnej w zakresie pomocy społecznej na rok 2019.

I Zakres zadań i kadra Ośrodka Pomocy Społecznej.

1. Zadania.

Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Bornem Sulinowie (MGOPS) funkcjonuje jako gminna jednostka organizacyjna. Podstawowym trzonem jego działalności jest realizacja zadań z zakresu pomocy społecznej w oparciu o instrumenty, określone w ustawie o pomocy społecznej, a więc podejmowanie takich działań, których celem jest udzielanie osobom różnych form wsparcia, pozwalających na przezwyciężenie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie samodzielnie pokonać przy wykorzystaniu własnych umiejętności, możliwości, zasobów i uprawnień.

Zgodnie z postanowieniami statutu ośrodek realizuje zadania pomocy społecznej poprzez: tworzenie warunków organizacyjnych funkcjonowania pomocy społecznej, analizę i ocenę zjawisk rodzących zapotrzebowanie na świadczenia pomocy społecznej, przyznawanie i wypłacanie przewidzianych ustawą świadczeń, pobudzanie społecznej aktywności w zaspokajaniu niezbędnych potrzeb życiowych osób i rodzin oraz świadczenie pracy socjalnej. W myśl postanowień statutu ośrodek może realizować inne zadania, powierzone mu przez właściwe organy na podstawie ustaw. Do tych dodatkowych zadań należy realizacja świadczeń pieniężnych na rzecz rodziny w postaci świadczeń wychowawczych, świadczeń rodzinnych, świadczeń funduszu alimentacyjnego, dodatków mieszkaniowych i energetycznych, stypendiów szkolnych, które uzupełniają katalog oferowanych przez MGOPS usług na rzecz beneficjentów, zagrożonych ubóstwem i deprivacją potrzeb materialnych, czy też prowadzenie i obsługa Zespołu Interdyscyplinarnego, realizacja zadań wynikających z ustawy o wspieraniu rodziny i systemu pieczy zastępczej.

W związku z realizacją powyższych zadań wydano łącznie 4688 decyzji administracyjnych dotyczących:

- świadczeń pomocy społecznej – 1544,
- dodatków mieszkaniowych – 229,
- dodatków energetycznych – 88,
- świadczeń rodzinnych – 1142,
- świadczeń z funduszu alimentacyjnego i w sprawach dłużników alimentacyjnych – 114,
- świadczeń wychowawczych – 759,
- zasiłków dla opiekunów – 11,
- świadczenia dobry start – 709 (w tym 703 to informacje o przyznaniu świadczenia, a 6 to decyzje w sprawie odmowy przyznania świadczenia dobry start),
- stypendiów i zasiłków szkolnych – 92.

Ponadto wydano 251 zaświadczeń o wysokości pobieranych świadczeń.

MGOPS prowadzi od 2017 roku stronę internetową, dostosowaną do potrzeb osób niepełnosprawnych i urządzeń mobilnych, na której odnaleźć można informacje dotyczące realizowanych zadań i bieżące informujące o działalności Ośrodka. Jako jednostka administracji publicznej, Ośrodek zobowiązany jest do prowadzenia biuletynu informacji publicznej (BIP).

2. Kadra OPS- zatrudnienie, podnoszenie kwalifikacji zawodowych.

Według stanu na 31.12.2018r. w Miejsko-Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej zatrudnienie stanowiło 28 etatów, w tym:

- 2 pracowników przebywało na urlopie macierzyńskim / wychowawczym,
- 1 osoba zatrudniona na zastępstwo
- 1 osoba zatrudniona w ramach robót interwencyjnych
- 2 osoby zatrudnione ze zobowiązania po zakończonym stażu i pracach publicznych organizowanych w ramach współpracy z Powiatowym Urzędem Pracy w Szczecinku.

W 2018 roku MGOPS zatrudniał 7 osób na umowy zlecenia oraz 1 pracownika w ramach stażu realizowanego w oparciu o projekt pn. „Droga do pracy” w celu świadczenia usług opiekuńczych na terenie miasta i gminy Borne Sulinowo.

Z uwagi na konieczność ciągłego doskonalenia zawodowego 15 pracowników MGOPS uczestniczyło w 22 szkoleniach/konferencjach z zakresu - tematyki:

- konferencja szkoleniowa w ramach projektu „Stworzenie i wdrożenie narzędzia

badawczego służącego weryfikacji procesu deinstytucjonalizacji pieczy zastępczej w powiatach”;

- „Świadczenie wychowawcze 500+”;
- „Podniesienie kompetencji zawodowych w pracy na rzecz osób z zaburzeniami psychicznymi”;
- „Ochrona danych osobowych na podstawie rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679”;
- „Plany MRPiPS wobec zadań zleconych ośrodkom, omówienie spraw związanych z bieżącą eksploatacją systemów informatycznych użytkowanych przez Ośrodek oraz kierunki rozwoju związane z wejściem w życie RODO”;
- szkolenie „Przygotowujące do kontroli realizowanych przez urzędy wojewódzkie, asystent rodziny – prawa, obowiązki, dokumentacja; kierownik asystenta rodziny – czego wymagać, co dawać, jak dokumentować”;
- „Ochrona danych osobowych w systemie pomocy społecznej”;
- „Przetwarzanie danych osobowych w świetle RODO”;
- „Obsługa usług grupowych w systemach dziedzinowych”;
- szkolenie „Czyste powietrze”;
- „Nowe zasady prowadzenia akt osobowych pracowników- rewolucja w zakresie prowadzenia i archiwizacji w aspekcie kontroli PIP i GIODO”;
- wizyta studyjna „Zmiany organizacyjne w MOPS oddzielenie pracy socjalnej od świadczeń i usług”;
- szkolenie „Inspektor ochrony danych-przygotowanie do pełnienia funkcji”;
- konferencja regionalna w ramach jubileuszu 100-lecia Polskiej Polityki Społecznej „Przeszłość-Teraźniejszość - Przyszłość”;
- spotkanie kierowników OPS „Zmiany w pomocy społecznej”;
- szkolenie „Asystent rodziny;- kompleksowe szkolenie w wymiarze teoretycznym, prawnym i metodycznym”;
- „Współpraca z osobami niepełnosprawnymi”;
- „Posiłek w domu i szkole oraz domy pomocy społecznej, aktualne problemy”;
- szkolenie „Integracja Gmina-Wojewoda”;
- konferencja „Strategia Rozwiązywania Problemu Uzależnień”;
- szkolenie „Zamknięcie ksiąg rachunkowych OPS”;
- szkolenie „nowelizacja Narodowego Programu Zdrowia w zakresie przeciwdziałania

narkomanii w środowisku lokalnym”.

Ponadto pracownicy Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Bornem Sulinowie w czerwcu 2018r. wzięli udział w prelekcji na temat „Depresji, stresu i wypalenia zawodowego pracowników pomocy społecznej” w ramach projektu Ministerstwa Zdrowia „Ocena kondycji psychicznej” NPZ na lata 2016-2020.

II Struktura dochodów i wydatków w 2018r.

Plan finansowy Miejsko - Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Bornem Sulinowie na dzień 31.12.2018 r. stanowił kwotę **13.177.385,57 zł** i został wykonany w **96,94 %**, tj. w kwocie **12.773.700,51 zł** (plan finansowy stanowi załącznik nr 1).

Środki w kwocie **12.773.700,51 zł OPS wydatkował w ramach Działów:**

- I. Dział 852 „Pomoc społeczna” kw. **2.916.922,82 zł**,
- II. Dział 854 „Edukacyjna opieka wychowawcza” kw. **80.150,60 zł**.
- III. Dział 855 „Rodzina” w kw. **9.776.627,09 zł**

1. Dochody.

Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej uzyskuje dochody własne, które przekazywane są do budżetu gminy oraz dochody związane z realizacją zadań zleconych i własnych rozliczanych z urzędem administracji państwowej (dotacje na dofinansowanie zadań własnych), które przekazywane są do budżetu państwa.

W 2018 r. uzyskano dochody w łącznej kwocie 366.715,64 zł, w tym:

- dochody własne – 137.737,71 zł,
- dochody rozliczane z urzędem administracji rządowej - 228.977,93 zł.

W ramach dochodów własnych MGOPS uzyskał dochód z tytułu:

- odpłatności za wykonane usługi opiekuńcze zwykłe - 47.237,81 zł,
- zwrotu nienależnie pobranych świadczeń dot. zaliczki alimentacyjnej – 110,24 zł,
- zwrotu nienależnie pobranych świadczeń z funduszu alimentacyjnego – 50.402,08 zł
- prowizji za rozliczenia podatku od osób fizycznych – 1.604,10 zł
- zwrotu nienależnie pobranych świadczeń rodzinnych, kosztów upomnień oraz odsetek – 17.523,68 zł
- zwrotu nienależnie pobranych świadczeń wychowawczych oraz odsetek – 18.953,66 zł

- zwrotu nienależnie pobranych świadczeń z pomocy społecznej – 1.706,14 zł
- zwrotu nienależnie pobranego stypendium szkolnego – 200,00 zł

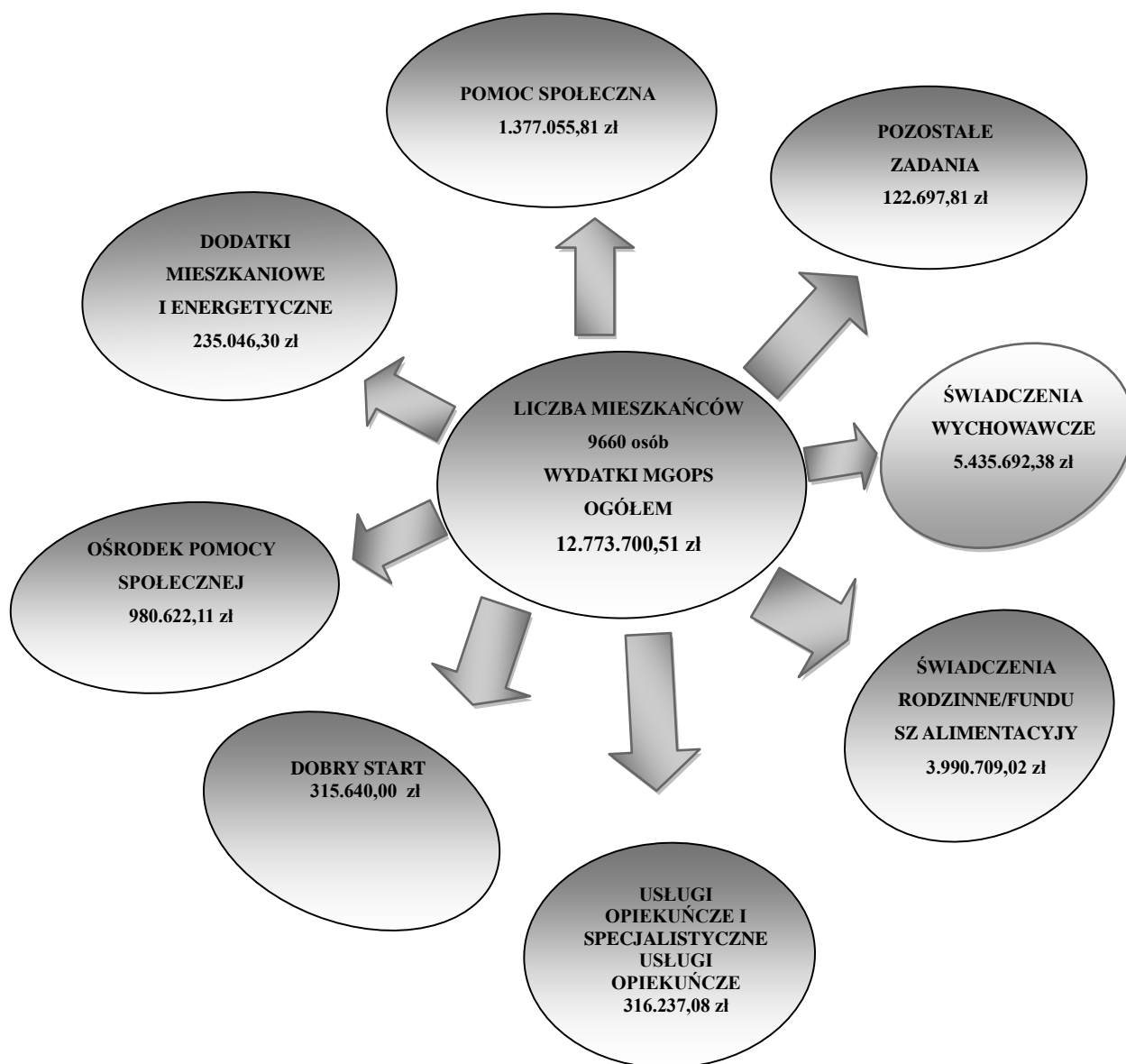
W ramach dochodów rozliczanych z urzędem administracji rządowej uzyskano dochód z tytułu:

- odpłatności za usługi świadczone w Środowiskowym Domu Samopomocy – 8.584,10 zł,
- odpłatności za specjalistyczne usługi opiekuńcze – 7.015,14 zł
- zwrotu przez dłużników alimentacyjnych zaliczek alimentacyjnych, świadczeń z funduszu alimentacyjnego oraz odsetek od spłat – 213.268,70 zł,
- odzyskanych kosztów upomnień dot. zaliczki alimentacyjnej, świadczeń z funduszu alimentacyjnego – 75,19 zł
- odzyskanych kosztów upomnień dot. świadczeń wychowawczych – 34,80 zł

Dochody związane z realizacją zadań wykazują tendencję wzrostu w stosunku do roku ubiegłego. W 2017 r. uzyskano dochód w łącznej kwocie 195.407,75 zł.

2. Wydatki.

Poniższy schemat przedstawia ogólne wydatki MGOPS oraz wydatki na poszczególne rodzaje działalności w 2018 r.

W wydatkach ogółem największą pozycję stanowią wydatki z rozdziału świadczenia wychowawcze - 42,55% (w 2017 r. - 45,20%), następnie świadczenia rodzinne i fundusz alimentacyjny - 31,24% (w 2017 r. - 31,57%), kolejno pomoc społeczna - 10,78% (w 2017 r. - 11,93%), utrzymanie Ośrodka i obsługę administracyjną - 7,68% (w 2017 r. - 7,66%), dodatki mieszkaniowe i energetyczne - 1,84% (w 2017 r. - 1,92%), następnie wydatki na

pozostałe zadania: wspieranie rodziny; pozostała działalność (Klub Aktywnego Seniora, Wolontariat, transport żywności), edukacyjna opieka wychowawcza – 0,96% (w 2017 r. – 1,06%) oraz usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze – 2,47% (w 2017 r. – 0,66%), następnie świadczenia „Dobry Start” – 2,48%.

Tabela nr 2. Struktura wydatków budżetowych na realizację zadań w 2018r.

Wydatki	Ogółem	Środki własne	Dotacje z budżetu państwa na zadania własne	Środki z budżetu państwa na zadania zlecone
Pomoc społeczna	1.377.055,81 zł	636.005,20 zł	699.903,79 zł	41.146,82 zł
Zasilki celowe i specjalne celowe	25.632,62 zł	25.632,62 zł	0,00 zł	0,00 zł
Zasilki okresowe	154.695,67 zł	0,00 zł	154.695,67 zł	0,00 zł
Zasilki stałe	357.281,24 zł	0,00 zł	357.281,24 zł	0,00 zł
Program rządowy "Pomoc państwa w zakresie dożywiania"	198.738,08 zł	39.747,62 zł	158.990,46 zł	0,00 zł
Składki zdrowotne	70.083,24 zł	0,00 zł	28.936,42 zł	41.146,82 zł
Domy pomocy społecznej	570.624,96 zł	570.624,96 zł	0,00 zł	0,00 zł
Dodatki mieszkaniowe i dodatki energetyczne	235.046,30 zł	228.347,00 zł	0,00 zł	6.699,30 zł
Świadczenia rodzinne / Fundusz alimentacyjny	3.990.709,02 zł	26.430,00 zł	0,00 zł	3.964.279,02 zł
Świadczenia wychowawcze 500+	5.435.692,38 zł	0,00 zł	0,00 zł	5.435.692,38 zł
Ośrodek Pomocy Społecznej	980.622,11 zł	764.234,98 zł	170.000,00 zł	46.387,13 zł
Usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze	316.237,08 zł	254.749,78 zł	6.673,01 zł	54.814,29 zł
Pozostałe zadania	122.697,81 zł	54.977,33 zł	67.720,48 zł	0,00 zł
Wspieranie rodziny	34.585,69 zł	25.225,69 zł	9.360,00 zł	0,00 zł
Pozostała działalność (KAS, Wolontariat, transport żywności)	7.961,52 zł	7.961,52 zł	0,00 zł	0,00 zł
Pomoc materialna dla uczniów	80.150,60 zł	21.790,12 zł	58.360,48 zł	0,00 zł
Świadczenia „Dobry Start”	315.640,00 zł	0,00 zł	0,00 zł	315.640,00 zł
Ogółem	12.773.700,51 zł	1.964.744,29 zł	944.297,28 zł	9.864.658,94 zł

Tabela nr 3. Analiza porównawcza wydatków 2018 / 2017

Wydatki	Ogółem 2018	Ogółem 2017	Różnica
Pomoc społeczna	1.377.055,81 zł	1.454.234,02 zł	-77.178,21 zł
Zasiłki celowe i specjalne celowe	25.632,62 zł	26.296,54 zł	-663,92 zł
Zasiłki okresowe	154.695,67 zł	196.236,34 zł	-41.540,67 zł
Zasiłki stałe	357.281,24 zł	367.660,06 zł	-10.378,82 zł
Program rządowy „Pomoc państwa w zakresie dożywiania”	198.738,08 zł	230.800,00 zł	-32.061,92 zł
Składki zdrowotne	70.083,24 zł	62.837,08 zł	7.246,16 zł
Domy pomocy społecznej	570.624,96 zł	570.404,00 zł	220,96 zł
Dodatki mieszkaniowe i dodatki energetyczne	235.046,30 zł	234.441,18 zł	605,12 zł
Świadczenia rodzinne/ Fundusz alimentacyjny	3.990.709,02 zł	3.845.483,42 zł	145.225,60 zł
Świadczenia wychowawcze 500+	5.435.692,38 zł	5.506.543,43 zł	-70.851,05 zł
Ośrodek Pomocy Społecznej	980.622,11 zł	933.971,13 zł	46.650,98 zł
Usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze	316.237,08 zł	80.977,23 zł	235.259,85 zł
Pozostałe zadania	122.697,81 zł	129.762,98 zł	-7.065,17 zł
Wspieranie rodziny	34.585,69 zł	5.111,62 zł	29.474,07 zł
Pozostała działalność (KAS, Wolontariat, transport żywności)	7.961,52 zł	10.061,76 zł	-2.100,24 zł
Pomoc materialna dla uczniów	80.150,60 zł	114.589,60 zł	-34.439,00 zł
Świadczenie „Dobry Start”	315.640,00 zł	0,00 zł	315.640,00 zł
Ogółem	12.773.700,51 zł	12.185.413,39 zł	588.287,12 zł

Dotacje przyznawane przez Wojewodę na realizację konkretnych zadań zleconych w przypadku niewykorzystania ich w roku budżetowym, po zrealizowaniu wszystkich wydatków – podlegają zwrotowi do budżetu państwa i nie mogą być przeznaczone na realizację innych zadań np. zadań własnych gminy. Kwota niewykorzystanych dotacji na realizację powyższych zadań w łącznej wysokości 367.878,98 zł – została zwrócona na konto Urzędu Miejskiego w Bornem Sulinowie.

III Pomoc społeczna

1. Informacje ogólne.

Organizację, zadania, rodzaje świadczeń z pomocy społecznej oraz zasady i tryb ich udzielania określa ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej.

Pomoc społeczna wspiera osoby i rodziny w wysiłkach zmierzających do zaspokajania niezbędnych potrzeb i umożliwia im życie w warunkach odpowiadających godności człowieka, a osoby i rodziny korzystające z pomocy są obowiązane do współdziałania w rozwiązywaniu ich trudnej sytuacji życiowej. Trudna sytuacja życiowa (m. in. bezrobocie, niepełnosprawność, bezdomność, uzależnienia, przemoc w rodzinie, bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych, itp.) oraz posiadane dochody nieprzekraczające kryteriów dochodowych określonych w oparciu o próg interwencji socjalnej warunkują prawo do bezzwrotnych świadczeń pieniężnych z pomocy społecznej. Najniższy poziom dochodów, posiadanych przez rodzinę, określa grupę beneficjentów pomocy społecznej. Grupa ta pomimo wsparcia funkcji ekonomicznej rodziny poprzez fundusz alimentacyjny, dodatki mieszkaniowe, świadczenia rodzinne, w dalszym ciągu wykazuje cechy niedostatku i ubóstwa, które rodzą realne zagrożenie wystąpienia zjawiska marginalizacji i wykluczenia społecznego.

W roku 2018 przy ubieganiu się o świadczenia z pomocy społecznej obowiązywało następujące kryterium dochodowe:

Kryterium dochodowe dla	Do 30 września 2018r	Od 1 października 2018r.
osoby samotnie gospodarującej	634,00	701,00
osoby w rodzinie	514,00	528,00

W systemie pomocy społecznej przez rodzinę rozumie się osoby spokrewnione i niespokrewnione, pozostające w faktycznym związku, wspólnie zamieszkujące i gospodarujące.

Osobie odbywającej karę pozbawienia wolności nie przysługuje prawo do świadczeń z pomocy społecznej, natomiast tymczasowo aresztowanej zawiesza się prawo do świadczeń z pomocy społecznej. Za okres tymczasowego aresztowania nie udziela się świadczeń.

W celu realizacji zadań wynikających z ustawy o pomocy społecznej w Ośrodku Pomocy Społecznej zatrudniona była wykwalifikowana kadra, obejmująca m.in. 5 pracowników socjalnych. Pracownicy OPS realizując zadania z zakresu pomocy społecznej w celu udzielenia efektywnego wsparcia ściśle współpracowali z instytucjami, organizacjami społecznymi

i pozarządowymi, w szczególności z:

- Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie,
- Powiatowym Zespołem do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności,
- Stowarzyszeniami i organizacjami działającymi na terenie powiatu na rzecz osób bezdomnych
- Domami Pomocy Społecznej,
- Placówkami Opiekuńczo-Wychowawczymi,
- Koszalińskim Bankiem Żywności
- Szkołami,
- Komisariatem Policji,
- Strażą Miejską,
- Gminną Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- Zakładami Leczniczo - Opiekuńczymi,
- Zakładem Opieki Zdrowotnej,
- Zakładem Ubezpieczeń Społecznych,
- Poradnią Zdrowia Psychicznego,
- Poradnią Psychologiczno-Pedagogiczną,
- Powiatowym Urzędem Pracy,
- Zakładami Pracy z terenu gminy Borne Sulinowo
- Starostwem Powiatowym
- Środowiskowym Domem Samopomocy
- Sądem Rejonowym, w tym z kuratorami zawodowymi i społecznymi
- Organizacjami pozarządowymi
- Radą Osiedla, Sołtysami i Radami Sołeckimi
- Opiekunami osób ubezwłasnowolnionych
- Opiekunami prawnymi osób całkowicie ubezwłasnowolnionych

2. Rodziny objęte pomocą społeczną

Powody przyznania pomocy

Tabela nr 4. Powody przyznania pomocy finansowej i w naturze.

Powód trudnej sytuacji życiowej	2018r.		2017 r.	
	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinie	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinie
Ubóstwo	269	797	334	987
Sieroctwo	0	0	0	0
Bezdomność	9	13	14	14
Potrzeba ochrony macierzyństwa	53	298	78	413
Bezrobocie	150	494	201	687
Niepełnosprawność	128	296	153	332
Długotrwała lub ciężka choroba	207	398	228	435
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego	52	199	61	236
– rodziny niepełne	39	130	47	165
– rodziny wielodzietne	11	69	12	69
Przemoc w rodzinie	3	12	4	14
Alkoholizm	29	58	36	71
Narkomania	1	4	0	0
Trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	3	3	7	10
Zdarzenia losowe	1	2	1	3
Sytuacje kryzysowe	0	0	0	0

Źródło: Sprawozdanie MPiPS za rok 2018 i 2017

W stosunku do 2017 r. liczba rodzin i osób korzystających z pomocy społecznej utrzymuje się niemalże na takim samym poziomie, różnice oscylują w granicach kilku rodzin/osób.

Tabela nr 5. Rzeczywista liczba rodzin i osób objętych pomocą społeczną.

Wyszczególnienie	2018			2017		
	Liczba rodzin		Liczba osób w rodzinach	Liczba rodzin		Liczba osób w rodzinach
	ogółem	w tym na wsi		ogółem	w tym na wsi	
świadczenia przyznane w ramach zadań zleconych i zadań własnych <u>ogółem</u>	390	205	1072	437	226	1203
w tym świadczenia pieniężne	264	147	672	312	178	866
świadczenia niepieniężne	195	92	680	227	105	768
świadczenia przyznane w ramach zadań zleconych bez względu na ich rodzaj, formę i liczbę	8	2	9	8	2	9
świadczenia przyznane w ramach zadań własnych bez względu na ich rodzaj, formę i liczbę	383	203	1064	431	224	1196
Pomoc udzielana w postaci pracy socjalnej <u>ogółem</u>	113	57	261	208	104	517
w tym wyłącznie w postaci pracy socjalnej	17	9	40	21	12	52

Źródło: Sprawozdanie MPiPS za rok 2018 i 2017

Tabela nr 6. Typy rodzin objętych pomocą społeczną.

Wyszczególnienie	2018 r.		2017 r.	
	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinie	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinie
Rodziny ogółem, w tym:	407	1112	458	1255
- o liczbie osób 1	160	160	176	176
2	75	150	78	156
3	41	123	65	195
4	58	232	53	212
5	37	185	47	235
6 i więcej	36	262	39	281

Źródło: Sprawozdanie MPiPS za rok 2018 i 2017

Z zestawienia wynika, że w stosunku do 2017 r. zmniejszyła się o 47 liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej, ale również zmniejszyła się i liczba osób w tych rodzinach o blisko 137 osób.

W ogólnej liczbie rodzin, tj. 407 rodzin, z dziećmi stanowiły 69 rodzin (w 2017 r. – 80 rodziny) o łącznej liczbie osób 1112 (w 2017 – 1255 osób), rodziny niepełne – 41 (w 2017 – 43 rodziny) i rodziny emerytów i rencistów – 73 (w 2017 r. – 68 rodzin).

3. Wydatki na pomoc społeczną

W 2018 r. w stosunku do 2017 r. nastąpił wzrost wydatków ogółem na realizację zadań wyszczególnionych w tabeli nr 7. Najwyższy wzrost wydatków wystąpił w pozycjach dotyczących:

- opłaty na domy pomocy społecznej o **58 887,00 zł**,
Spadek wydatków nastąpił w pozycjach dotyczących:
- zasiłków okresowych o **42 617,00 zł**,
- pomocy państwa w zakresie dożywiania o **36 262,00 zł**.
- zasiłków stałych o **11 377,00 zł**

Tabela nr 7. Struktura wydatków – zadania własne i zlecone.

Formy pomocy	2018 r.		2017 r.	
	Liczba rodzin	Kwota w zł	Liczba rodzin	Kwota w zł
Usługi opiekuńcze	57	261 422	65	235 959
Specjalistyczne usługi opiekuńcze	9	54 814	8	47 168
Opłaty za domy pomocy społecznej	20	570 624	21	511 737
w tym dopłata za 2017r/2016r	x	18 921	x	58 667
Składki na ubezpieczenie zdrowotne od zasiłków stałych	67	28 936	65	30 893
Wynagrodzenie należne opiekunowi z tytułu sprawowania opieki przyznane przez sąd	17	45 702	18	46242

Pomoc państwa w zakresie dożywiania, rzeczywista liczba osób / w tym:	583	198 738	712	235 000
posiłek dla dzieci i młodzieży/ liczba osób korzystających	255	124 418	284	147 660
zasiłek celowy na żywność / liczba osób, którym decyzją przyznano świadczenie	160	74320	196	83 140
dowóz posiłków/ osoby	0	0	29	4200
Zasiłki stałe	81	356 283	77	367 660
Zasiłki okresowe, w tym z powodu:	140	153 619	167	196 236
• bezrobocia	128	143 646	154	185 690
• długotrwałej choroby	4	1 918	6	3149
• niepełnosprawności	16	7 003	12	4750
Zasiłki celowe w tym:	?	8 106	28	26 496
• zasiłki specjalne celowe	10	2 100	9	2200
• schronienie	5	11 449	7	14 330

Źródło: obliczenia własne w oparciu o obowiązującą sprawozdawczość MGOPS

4. Świadczenia pieniężne z pomocy społecznej

Zasiłki stałe

Zasiłek stały przysługuje:

- pełnoletniej osobie samotnie gospodarującej, całkowicie niezdolnej do pracy z powodu wieku lub niepełnosprawności, jeżeli jej dochód był niższy od kryterium dochodowego osoby samotnie gospodarującej,
- pełnoletniej osobie pozostającej w rodzinie, całkowicie niezdolnej do pracy z powodu wieku lub niepełnosprawności jeżeli jej dochód, jak również dochód na osobę w rodzinie były niższe od kryterium dochodowego na osobę w rodzinie,
- kwota zasiłku nie może być wyższa : do 30.09-od kwoty 604,00 zł miesięcznie i od 01.10 od kwoty 645,00 zł i niższa niż 30 zł miesięcznie

W 2018 r. z zasiłków stałych korzystało ogółem 83 osoby na łączną kwotę 356 283,00 zł, w tym 63 osoby samotne otrzymały zasiłki stałe na łączną kwotę 304 814 zł. Średnia kwota zasiłku wyniosła 498,88 zł miesięcznie. Natomiast dla 20 osób pozostających

w rodzinie wypłacono zasiłki stałe na kwotę 51 469 zł. Średnia kwota zasiłku wyniosła 315,76 zł miesięcznie.

Zasiłki stałe stanowią jedną z większych pozycji w wydatkach na zasiłki z pomocy społecznej. Na wypłatę zasiłków stałych OPS otrzymał 100 % dotacji z budżetu państwa.

Zasiłki okresowe

Zasiłek okresowy przysługuje, w szczególności ze względu na długotrwałą chorobę, niepełnosprawność, bezrobocie, możliwość utrzymania lub nabycia uprawnień do świadczeń z innych systemów zabezpieczenia społecznego:

- osobie samotnie gospodarującej, której dochód jest niższy od kryterium dochodowego osoby samotnie gospodarującej,
- rodzinie, której dochód jest niższy od kryterium dochodowego rodziny pomnożony przez liczbę członków rodziny.

Wysokość zasiłku okresowego ustala się:

- w przypadku osoby samotnie gospodarującej – do wysokości różnicy między kryterium dochodowym osoby samotnie gospodarującej a dochodem tej osoby, z tym że kwota zasiłku nie mogła być wyższa niż 634 zł do 30.09. 2018r i 701 zł od 1.10.2018r.
- w przypadku rodziny – do wysokości różnicy między kryterium dochodowym rodziny a dochodem tej rodziny.

Kwota zasiłku okresowego ustalona zgodnie z ww. kryteriami nie może być niższa (kwota gwarantowana, wypłacana z budżetu państwa) niż 50 % różnicy między:

- kryterium dochodowym osoby samotnie gospodarującej a dochodem tej osoby,
- kryterium dochodowym rodziny a dochodem tej rodziny.

Kwota zasiłku okresowego nie może być niższa niż 20 zł miesięcznie. Dotyczy to sytuacji, gdy różnica wynosi mniej niż 20 zł.

Okres, na jaki przyznawany jest zasiłek okresowy, ustala ośrodek pomocy społecznej na podstawie okoliczności sprawy.

Na wypłatę zasiłków okresowych przeznaczono kwotę 153 619 zł, natomiast w roku 2017- 196 236 zł, tj. mniej o 42 617 zł w stosunku do 2017 r. Kwota 153 619 zł pochodziła w całości z dotacji z budżetu państwa.

Zasiłki celowe i specjalne zasiłki celowe

W celu zaspokojenia niezbędnej potrzeby życiowej może być przyznany zasiłek celowy, w szczególności na pokrycie części lub całości kosztów zakupu żywności, leków i leczenia, opału, odzieży, niezbędnych przedmiotów użytku domowego, drobnych remontów

i napraw a także kosztów pogrzebu.

Zasiłek celowy może być również przyznany osobie / rodzinie, która poniosła straty w wyniku zdarzenia losowego, klęski żywiołowej lub ekologicznej.

W szczególnie uzasadnionych przypadkach osobie/rodzinie o dochodach przekraczających kryterium dochodowe może być przyznany specjalny zasiłek celowy w wysokości nieprzekraczającej odpowiednio kryterium dochodowego osoby/rodziny.

Wydatki na wypłatę zasiłków celowych były na poziomie roku 2017. Ogółem na wypłatę zasiłków celowych, w tym specjalnych celowych, opłatę za schronienie przeznaczono w ramach środków własnych gminy kwotę 25 633 zł wypłacając świadczenia z przeznaczeniem na realizację różnorodnych potrzeb, w tym na wypłatę zasiłków celowych specjalnych kwotę 2100 zł, czy też opłacano schronienie dla osób bezdomnych wydatkując kwotę 11 449 zł. (rodzaje świadczeń określone zostały w tabeli nr 7).

5. Świadczenia niepieniężne z pomocy społecznej

Posiłek

Pomoc doraźna albo okresowa w postaci jednego gorącego posiłku dziennie przysługuje osobie, która własnym staraniem nie może go sobie zapewnić (art. 48 ust. 4 ustawy o pomocy społecznej).

Posiłki przyznane dzieciom i młodzieży w okresie nauki w szkole mogą być realizowane w formie ich zakupu.

Dożywianie w szkołach i wypłata zasiłków na zakup posiłku lub żywności w celu przygotowania posiłku realizowane były w 2018 r. w oparciu o Uchwałę Nr 221 Rady Ministrów z dnia 10 grudnia 2013 r. w sprawie ustanowienia wieloletniego programu wspierania finansowego gmin w zakresie dożywiania „Pomoc państwa w zakresie dożywiania” na lata 2014 – 2020, o którym mowa w rozdziale 4 pkt. 1 niniejszego sprawozdania.

Schronienie

Udzielenie schronienia następuje poprzez przyznanie tymczasowego miejsca noclegowego w schronisku. Osoby bezdomne z gminy Borne Sulinowo korzystają ze wsparcia w postaci schronienia w Schroniskach dla Osób Bezdomnych.

Gmina Borne Sulinowo na okres 26.10.2017 r. - 31.06.2018 r. zawarła porozumienie ze Stowarzyszeniem MONAR-Schronisko dla Osób Bezdomnych MARKOT Łagiewniki 1, a od 01.07.2018 r. do 31.12.2018 r. ze Schroniskiem dla osób bezdomnych Stowarzyszenia PRO BONO w Szczecinku- Gałowo 24 i Stowarzyszeniem Pomocy Nieuleczalnie Chorym

i Bezdolnym Pro Bono Placówka w Linowie.

Rada Miejska w Bornem Sulinowie w dniu 16.10.2017r podjęła uchwałę Nr XXXIX/442/2017 w sprawie szczegółowych zasad ponoszenia odpłatności za pobyt w ośrodkach wsparcia udzielających schronienia osobom bezdomnym z terenu Gminy Borne Sulinowo.

Gmina Borne Sulinowo pokrywa również koszty pobytu osoby bezdomnej w Schronisku MONAR MARKOT w Warszawie, w oparciu o porozumienie z Praskim Centrum Pomocy Bliźniemu MONAR MARKOT w Warszawie.

Celem zawartych porozumień jest powierzenie realizacji zadania z zakresu pomocy społecznej w formie zapewnienia schronienia przez Stowarzyszenia wraz z zapewnieniem warunków do noclegu osobom wymagającym interwencyjnego wsparcia w tym zakresie. Bezdolni są do Schroniska dowożeni przez Straż Miejską lub MGOPS. Zarządzeniem Kierownika MGOPS nr 8/2017 z dnia 26 października 2017 r. wprowadzona została procedura postępowania Gminy Borne Sulinowo z osobami bezdomnymi wymagającymi pomocy w formie schronienia.

Miejsko–Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej realizując działania na rzecz bezdomnych zapewnia pomoc w zakresie:

- a) działalności informacyjnej dotyczącej możliwości uzyskania różnorodnych form pomocy społecznej, w tym schronienia na terenie powiatu, województwa oraz poza jego terenem,
- b) poradnictwa w sprawach, m.in. mieszkaniowych, leczenia, w tym odwykowego, załatwiania spraw urzędowych, uzyskania stopnia niepełnosprawności,
- c) pracy socjalnej skierowanej do osób przebywających w pustostanach polegającej, m.in. na:
  - pomocy w uzyskaniu stopnia niepełnosprawności,
  - pomocy w uzyskaniu świadczeń emerytalnych lub rentowych,
  - reprezentowaniu i pośredniczeniu w załatwianiu spraw urzędowych,
  - aktywizowaniu i wspieraniu w utrzymaniu higieny osobistej, trzeźwości, ubioru odpowiedniego do pory roku, poszukiwania lub utrzymania pracy,
  - zapewnieniu kontaktu ze specjalistami (prawnik, terapeuta ds. uzależnień, doradca zawodowy, kurator zawodowy) w celu zdobycia ogólnej wiedzy z zakresu możliwości poprawy sytuacji osób bezdomnych,
- d) udzielania pomocy: pieniężnej - zasiłki stałe, okresowe, celowe i niepieniężnej – składki zdrowotne lub objęcie ubezpieczeniem zdrowotnym, skierowanie do schronisk, pomoc w postaci jednego gorącego posiłku, udzielenie pomocy w formie ubrania.

Pracownicy socjalni pracowali 2018 r. z 5 osobami bezdomnymi, każdy z pracowników socjalnych ma pod swoją opieką poszczególnych bezdomnych. W ramach pracy socjalnej pracownicy socjalni zawierali obowiązkowo kontrakty socjalne (rodzaj umowy) ukierunkowane na zmianę sposobu postępowania, stylu życia, podjęcie leczenia alkoholowego, uczestnictwo w terapii i prowadzenie trzeźwego stylu życia. Praca z osobami bezdomnymi nie należy do łatwych. Nie dotrzymują oni bowiem postanowień kontraktu socjalnego, przychodzą do OPS po spożyciu alkoholu, często też awanturują się, opuszczają samowolnie schroniska i nie informując nikogo wracają do pustostanów. Pracownicy socjalni na co dzień przy wykonywaniu swoich zadań na rzecz bezdomnych współpracują z Policją i Strażą miejską.

Na opłatę schronienia wydatkowano kwotę 11 449 zł, bezpośrednio przekazując środki na konto schroniska.

Składki na ubezpieczenie zdrowotne

Opłacanie składek zdrowotnych za osoby pobierające niektóre świadczenia z pomocy społecznej reguluje ustawa z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (tj. Dz. U. z 2008 Nr 164, poz. 1027 z późn. zm.).

W 2018 r. MGOPS opłacił składkę zdrowotną za 67 świadczeniobiorców pobierających zasiłek stały na kwotę 28 936 zł.

OPS przekazuje Narodowemu Funduszowi Zdrowia informacje dotyczące zgłoszeń do ubezpieczenia zdrowotnego i opłacania składki za pośrednictwem Programu PŁATNIK.

Pomoc rzeczowa.

Tutejszy MGOPS prowadzi w pomieszczeniach piwnicznych magazyn odzieży używanej, drobnego sprzętu AGD, akcesoriów dziecięcych: wózki, łóżeczka, wanienki, itp. Magazyn jest czynny codziennie w godzinach pracy Ośrodka. Cieszy się dużym zainteresowaniem wśród klientów. Odzież i wszystkie rzeczy znajdujące się w magazynie pochodzą ze zbiórek wśród mieszkańców miasta i gminy.

Poradnictwo specjalistyczne

Poradnictwo specjalistyczne, w szczególności prawne, rodzinne, psychologiczne - jest świadczone osobom i rodzinom, które mają określone trudności lub wykazują potrzebę wsparcia w rozwiązywaniu swoich problemów życiowych, bez względu na posiadany dochód.

Poradnictwo prawne realizuje się przez udzielanie informacji o obowiązujących przepisach z zakresu prawa rodzinnego i opiekuńczego, zabezpieczenia społecznego. Pracownicy socjalni pomagają klientom w przygotowywaniu pism do Sądu w sprawie o alimenty, rozwód czy separację.

Poradnictwo psychologiczne realizuje się przez procesy diagnozowania, profilaktyki

i terapii w ramach Punktu Konsultacyjnego.

Poradnictwo rodzinne obejmuje szeroko rozumiane problemy funkcjonowania rodziny, w tym problemy wychowawcze oraz problemy opieki nad osobą niepełnosprawną. W zdecydowanej większości poradnictwo to jest świadczone przez pracowników socjalnych.

W roku 2018 mieszkańcy miasta i gminy mieli możliwość uzyskania porady prawnej w funkcjonującym na terenie Ośrodka Punkcie Pomocy Prawnej w ramach ministerialnego programu bezpłatnej pomocy prawnej. Zakłada on, że do darmowej pomocy prawnej (na etapie przed sądowym) mają dostęp m.in. osoby, którym w okresie roku poprzedzającego zostało przyznane świadczenie z pomocy społecznej, osoby posiadające ważną Kartę Dużej Rodziny, a także kombataneci, weterani i osoby, które ukończyły 75 lat. Darmowa pomoc prawna zgodnie z intencją programu przysługuje każdemu w przypadku wystąpienia zagrożenia katastrofą naturalną, awarią techniczną czy klęską żywiołową, zaś dostęp do informacji o prawie uzyska każdy obywatel.

Praca socjalna

Praca socjalna świadczona jest na rzecz poprawy funkcjonowania osób i rodzin w ich środowisku społecznym:

- z osobami i rodzinami w celu rozwinięcia lub wzmocnienia ich aktywności i samodzielności życiowej,
- ze społecznością lokalną w celu zapewnienia współpracy i koordynacji działań instytucji i organizacji istotnych dla zaspokajania potrzeb członków społeczności.
- praca socjalna może być prowadzona w oparciu o kontrakt socjalny. Pracownicy socjalni w oparciu o wywiad środowiskowy dokonują diagnozy sytuacji osób/rodzin planując pomoc finansową, rzeczową lub pracę socjalną.

W 2018 r. pracownicy socjalni przeprowadzili ogółem 1452 wywiady (w 2017 r. – 1132 wywiady). Pracownicy socjalni w roku ubiegłym przeprowadzali również wywiady z mieszkańcami domu pomocy społecznej. Od 1 lutego 2018r zadanie to przejął Dom Pomocy Społecznej, na skutek zawartego porozumienia pomiędzy Kierownikiem OPS a Dyrektorem DPS.

W celu określenia sposobu współdziałania w rozwiązywaniu problemów osoby lub rodziny znajdującej się w trudnej sytuacji życiowej pracownik socjalny zawiera kontrakt socjalny z tą osobą lub rodziną. Pracownicy socjalni w 2018 r. sporządzili 122 kontrakty socjalne.

Pracownicy socjalni w 2018 r. objęli pracą socjalną ogółem 113 rodzin, realizując różnego rodzaju pomoc, usługi i poradnictwo, w zależności od problemów występujących w rodzinach, w 17 rodzinach świadczona była wyłączone praca socjalna.

Usługi opiekuńcze

Pomoc w formie usług opiekuńczych przysługuje osobie samotnej, która z powodu wieku, choroby lub innych przyczyn wymaga pomocy innych osób, a jest jej pozbawiona. Usługi mogą być przyznane również osobie, która ma rodzinę, a rodzina, a także wspólnie zamieszkujący małżonek, wstępni i zstępni nie mogą takiej opieki zapewnić.

Wydatki na usługi opiekuńcze obejmują koszty związane z ich prowadzeniem tj. koszty osobowe pracownika i pochodne, badania lekarskie, świadczenia pracownicze wynikające z przepisów bhp i zakładowego funduszu świadczeń socjalnych, ekwiwalent za odzież roboczą, środki higieny, zakup materiałów biurowych.

Koszt realizacji usług opiekuńczych, z wyłączeniem specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi, o których mowa w kolejnym punkcie jest zadaniem obowiązkowym gminy.

W 2018 r. wydatki związane ze świadczeniem przez opiekunki MGOPS usług opiekuńczych wyniosły 261.422,79 zł, w tym 6673,00 zł w ramach Programu „Opieka 75+”.

Usługi opiekuńcze świadczone były przez 6 opiekunek (stan na 31 grudnia 2018 r.) Posiłkowano się przy realizacji zadania również osobami zatrudnianymi w ramach umów zleceń, zwłaszcza w miejscowościach do których jest problem z dojazdem. Z usług opiekuńczych korzystało ogółem 57 osób. Liczba świadczonych godzin usług wynosiła 11361.

Usługi opiekuńcze obejmują pomoc w zaspokajaniu codziennych potrzeb życiowych, opiekę higieniczną, zleconą przez lekarza pielęgnację oraz w miarę możliwości, zapewnienie kontaktów z otoczeniem.

Odpłatność za 1 godzinę usług opiekuńczych ustalono na kwotę 15,50 zł. Z tytułu odpłatności wypracowano dochód w kwocie 47.237,81 zł.

Gmina Borne Sulinowo przystąpiła w roku 2018 do programu „Opieka 75+”. Jest on formą wspierania osób w formie usług opiekuńczych lub specjalistycznych usług opiekuńczych,, które z powodu wieku, choroby lub innych przyczyn wymagają pomocy innych osób, a są jej pozbawieni. Organizowanie i świadczenie tych usług jest zadaniem własnym gmin finansowanym z ich środków własnych. Wg ustawodawcy zapewnienie tego rodzaju usług może być utrudnione, szczególnie w małych gminach, w których niekorzystna sytuacja demograficzna jest szczególnie widoczna. W celu zwiększenia dostępności do usług opiekuńczych, w tym specjalistycznych usług opiekuńczych Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej opracowało i wdrożyło program „Opieka 75+”, który jest realizowany od dnia 1 stycznia 2018 r. również na terenie tut. Gminy.

Strategicznym celem programu jest zwiększenie godzin usług opiekuńczych oraz specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób samotnych w wieku 75 lat i więcej. Program adresowany jest do gmin do 60 tys. mieszkańców, które przedmiotowe usługi świadczą samodzielnie, tj. przez pracowników urzędów gmin, ośrodków pomocy społecznej lub innych gminnych jednostek organizacyjnych zatrudnionych na podstawie umowy o pracę. W ramach programu Opieka75+ gminy mogą skorzystać z 50% dofinansowania kosztów realizacji zadania. Środki finansowe z Programu mogą być przeznaczone na:

a) zwiększenie liczby godzin usług opiekuńczych lub specjalistycznych usług opiekuńczych, u osób które już korzystają z takich usług (lub korzystały z nich w ostatnim roku),

b) dofinansowanie usług opiekuńczych lub specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób, które dotychczas ich nie otrzymywały.

Pomocą objęto 13 osób, wykonano 771 godzin usług. Wydatkowana dotacja na ten cel to kwota **6673,01 zł**.

Specjalistyczne usługi opiekuńcze

Specjalistyczne usługi opiekuńcze są to usługi dostosowane do szczególnych potrzeb wynikających z rodzaju schorzenia lub niepełnosprawności, świadczone są przez osoby ze specjalistycznym przygotowaniem zawodowym.

Rodzaje specjalistycznych usług opiekuńczych, kwalifikacje osób je świadczących, warunki i tryb pobierania opłat określa rozporządzenie Ministra Polityki Społecznej z dnia 22 września 2005 r. w sprawie specjalistycznych usług opiekuńczych (Dz. U. z 2005 r. nr 189, poz. 1598 z późn. zm.).

Specjalistyczne usługi opiekuńcze obejmowały usługi świadczone na rzecz osób z zaburzeniami psychicznymi.

Opiekunka OPS świadczyła usługi w ilości 1722 godziny usług na rzecz 9 osób. Cenę 1 godziny usług ustalono na kwotę 30,61 zł.

Koszt realizacji tego zadania to kwota 54.814,29 zł. Z tytułu odpłatności za świadczone usługi dochód wyniósł **7.015,14 zł**.

Pobyt i usługi w domach pomocy społecznej

Osobie wymagającej całodobowej opieki z powodu wieku, choroby lub niepełnosprawności, niemogącej samodzielnie funkcjonować w codziennym życiu, której nie można zapewnić niezbędnej pomocy w formie usług opiekuńczych, przysługuje prawo do umieszczenia w domu pomocy społecznej. Osobę kieruje się do domu pomocy społecznej odpowiedniego typu, po uzyskaniu zgody tej osoby lub jej przedstawiciela ustawowego albo

zgody Sądu na umieszczenie w domu pomocy społecznej.

W 2018 r. MGOPS dofinansowywał, bądź pokrywał koszty pobytu w domach pomocy społecznej 19 osobom, które przebywały w:

- Domu Pomocy Społecznej dla osób przewlekle somatycznie chorych w Bornem Sulinowie – 12 osób, w tym dla 5 kobiet. Ponadto 5 osób przebywało na własny koszt (bez dopłaty ze strony gminy),
- Domu Pomocy Społecznej dla osób przewlekle psychicznie chorych w Machowinie – 2 mężczyzn,
- Domu Pomocy Społecznej dla osób niepełnosprawnych intelektualnie w Nowych Bielicach – 2 osoby, w tym 1 kobieta,
- Domu Pomocy dla osób niepełnosprawnych intelektualnie i chorych psychicznie w Resku - 1 mężczyzna,
- Domu Pomocy Społecznej dla osób przewlekle somatycznie chorych w Pile - 1 kobieta
- Dom Pomocy Społecznej dla osób niepełnosprawnych intelektualnie w Nowym Czarnowie - 1 mężczyzna

W 2018 r. do domu pomocy społecznej skierowano 2 osoby, w tym 1 osobę na okres miesiąca. Średni miesięczny koszt utrzymania mieszkańca, ustala w zależności od jego zasięgu, wójt /burmistrz/prezydent, starosta lub marszałek województwa i ogłasza w wojewódzkim dzienniku urzędowym nie później niż do dnia 31 marca każdego roku.

W 2018 r. koszt utrzymania mieszkańca w Domach Pomocy Społecznej w których przebywali mieszkańcy gminy przedstawiał się następująco (tabela nr 8):

Tabela 8. Koszty utrzymania w poszczególnych DPS

L.p	Nazwa Domu Pomocy Społecznej	Pełny koszt utrzymania mieszkańca w 2018r w zł	Koszt utrzymania w 2019 roku		Wzrost kosztu utrzymania mieszkańca o kwotę
			od 01.02.2019r	od 01.03.2019r	
1.	Domu Pomocy Społecznej w Bornem Sulinowie	3795,85 zł	X	4032,60 zł	200,85 zł
2.	Domu Pomocy Społecznej w Machowinie	3660,00 zł	x	x	jeszcze nie została opublikowana nowa odpłatność
3.	Domu Pomocy Społecznej w Nowych Bielicach	3678,33 zł	4026,47 zł	x	348,14 zł

4.	Domu Pomocy w Resku	3453,00 zł	3760,00 zł	x	307,00 zł
5.	Domu Pomocy Społecznej w Pile	3980,68 zł	4117,50 zł	x	136,82 zł
6.	Dom Pomocy Społecznej w Nowym Czarnowie	3452,53 zł	x	x	jeszcze nie została opublikowana nowa odpłatność

Zródło: opracowanie własne

Obowiązani do wnoszenia opłat za pobyt w domu pomocy społecznej są w kolejności:

- a) mieszkaniec domu, a w przypadku osób małoletnich przedstawiciel ustawowy z dochodów dziecka,
- b) małżonek, zstępni przed wstępnymi,
- c) gmina, z której osoba została skierowana do domu pomocy społecznej – przy czym ww. osoby i gmina nie mają obowiązku wnoszenia opłat, jeżeli mieszkaniec domu ponosi pełną odpłatność.

W oparciu o obowiązujące przepisy opłatę za pobyt w DPS ponosi sam mieszkaniec, jednak nie więcej niż 70 % swojego dochodu. Jeżeli więc nie pokrywa on opłaty w całości, różnicę ponoszą członkowie rodziny zobowiązani do alimentacji (małżonek, zstępni i wstępni). W przypadku, gdy ich dochody nie przekraczają 300 % kryterium dochodowego, koszty ponosi gmina.

Opłata za pobyt 24 osób umieszczonych w domach pomocy społecznej wnoszona była przez:

- mieszkańca domu i rodzinę w 5 przypadkach,
- mieszkańca domu i MGOPS w 17 przypadkach.
- mieszkańca domu w 1 przypadku.
- mieszkańca domu, MGOPS i rodzinę w 1 przypadku

Całkowity koszt realizacji zadania wyniósł 570 624,00 zł (w tym opłata za 2017 r. kwota 18 921,02 zł). Odpłatność rodzin w 2018 r. wyniosła 125.175,17 zł.

IV Realizacja programów osłonowych

1. Program „Pomoc państwa w zakresie dożywiania”

Program „Pomoc państwa w zakresie dożywiania” realizowany był w oparciu o Uchwałę Rady Ministrów z dnia 10 grudnia 2013 r. w sprawie ustanowienia wieloletniego programu wspierania finansowego gmin w zakresie dożywiania „Pomoc państwa w zakresie

dożywiania” na lata 2014-2020 i Uchwał Rady Miejskiej w Bornem Sulinowie:

1. Nr XXXIX/476/2014r z dnia 16 stycznia 2014 r. w sprawie podwyższenia kryterium dochodowego uprawniającego do przyznania nieodpłatnej pomocy w zakresie dożywiania w ramach wieloletniego programu wspierania finansowego gmin w zakresie dożywiania „ Pomoc państwa w zakresie dożywiania” na lata 2014-2020
2. Nr XL/491/2014 z dnia 13 lutego 2014 r. w sprawie zasad zwrotu wydatków na świadczenia w formie posiłku albo świadczenia rzeczowego w postaci produktów żywnościowych dla osób objętych wieloletnim programem wspierania finansowego gmin w zakresie dożywiania” Pomoc państwa w zakresie dożywiania” na lata 2014-2020 oraz nim nieobjętych.

Celem Programu było ograniczenie zjawiska niedożywienia dzieci i młodzieży z rodzin o niskich dochodach lub znajdujących się w trudnej sytuacji oraz osób dorosłych, w szczególności osób samotnych, w podeszłym wieku, chorych lub osób niepełnosprawnych. Program jest elementem polityki społecznej gminy w zakresie:

- poprawy poziomu życia rodzin o niskich dochodach,
- poprawy stanu zdrowia dzieci i młodzieży,
- kształtowania właściwych nawyków żywieniowych.

W ramach programu udzielane było wsparcie osobom spełniającym warunki otrzymania pomocy wskazane w ustawie z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej oraz spełniającym kryterium dochodowe do 150 %, w przypadku jedno osobowego gospodarstwa domowego i na osobę w przypadku wieloosobowego gospodarstwa domowego.

Pomoc przyznawana była osobom, których dochód nie przekraczał 150% kryterium dochodowego. Udział środków własnych gminy w realizacji programu nie może być niższy niż 40%.

W 2018 r. Program był finansowany ze środków własnych gminy w kwocie 39 748,00 zł oraz dotacji z budżetu państwa w kwocie 158.990,00 zł. Wydatki na realizację Programu obrazuje poniższa tabela.

Tabela nr 9. Pomoc rzeczowa i finansowa w ramach Programu.

Wyszczególnienie	Osoby ogółem	Dzieci do czasu rozpoczęcia nauki w szkole podstawowej	Uczniowie do czasu ukończenia szkoły ponadgimnazjalnej	Pozostałe osoby
Rzeczywista liczba osób objętych Programem, w tym:	583	93	211	279
–liczba osób korzystających z posiłku	255	61	195	6
–koszt posiłków(w zł)	124 418	26 171	93 345	4 902
–koszt 1 posiłku(w zł)	4,17	4,45	4,00	7,01
–liczba osób korzystających z zasiłku celowego na zakup żywności	160	x	x	x
–koszt zasiłków celowych (w zł)	74 320	x	x	x
–średnia kwota zasiłku	161,21	x	x	x

Zródło: Sprawozdanie z realizacji Programu „ Pomoc państwa w zakresie dożywiania” za rok 2018

Zasiłek celowy na zakup posiłku lub żywności w celu przygotowania posiłku otrzymało 160 rodzin (408 osób w tych rodzinach) średnio w kwocie 161,21 zł .

V Inne działania związane z pomocą społeczną

1. Prace społecznie użyteczne

Prace społecznie użyteczne stanowią aktywną formę pomocy na rzecz osób, będących w najtrudniejszej sytuacji na rynku pracy. Przeznaczone są dla osób bezrobotnych, pozbawionych prawa do zasiłku i korzystających ze świadczeń pomocy społecznej. Za każdą godzinę wykonanej pracy bezrobotny otrzymał świadczenie pieniężne w wysokości 8,10 zł. Otrzymane świadczenia wspierały budżet domowy, a wykonywana praca stanowiła pierwszy etap w powrocie do pełnienia ról społecznych i zawodowych

Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Bornem Sulinowie w 2018 roku kwalifikował osoby do wykonywania prac społecznie użytecznych na terenie miasta i gminy.

Prace społecznie użyteczne organizowane były na zasadach określonych w ustawie z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy i ustawie z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym,

Osoby zatrudnione w ramach prac społecznie użytecznych wykonywały głównie prace

porządkowe.

Prace społecznie użyteczne ze społecznego punktu widzenia dają niewymierne korzyści, min. przerywają bezczynność zawodową i mobilizują do kształtowania pożądanego stosunku do pracy. Wielu klientów MGOPS zgłasza corocznie gotowość do wykonywania prac społecznie użytecznych. Są to osoby, które mają trudności w podjęciu stałej pracy, w szczególności ze względu na wiek lub brak wykształcenia. W praktyce obowiązkowość osób wytypowanych do pracy jest różna, sołtysi zgłaszają szereg nieprawidłowości, dotyczących zaangażowania czy chęci do samej pracy.

2. Potwierdzanie prawa do świadczeń opieki zdrowotnej

MGOPS wydaje decyzje na podstawie przepisów ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (tj. Dz. U. z 2008 r. Nr 164, poz. 1027 z późn. zm.) oraz w oparciu upoważnienie Burmistrza Bornego Sulinowa wydanego dla Kierownika MGOPS do załatwiania spraw i wydawania decyzji dotyczących potwierdzenia prawa do świadczeń opieki zdrowotnej.

Z potwierdzenia prawa do świadczeń opieki zdrowotnej na podstawie ww. ustawy na okres 90 dni mogą korzystać:

- osoby nieubezpieczone,
- osoby posiadające obywatelstwo polskie,
- osoby posiadające miejsce zamieszkania na terytorium RP,
- osoby, które spełniają kryterium dochodowe obowiązujące w pomocy społecznej, co do których nie stwierdzono dysproporcji pomiędzy dochodem a rzeczywistą sytuacją majątkową.

W 2018r. MGOPS wydał w tym zakresie 27 decyzji administracyjnych (w 2017 r. – 22).

3. Klub Aktywnego Seniora AS

Klub Aktywnego Seniora „AS” funkcjonuje od 3 marca 2006r. przy Miejsko-Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Bornem Sulinowie. Zajęcia Klubu odbywają się w pomieszczeniach Środowiskowego Domu Samopomocy przy ulicy Targowej 5, dwa razy w tygodniu w poniedziałki i piątki od godz 16.00 do godz 18.00. Do Klubu należeć może każda osoba, która ukończyła 50 rok życia i zamieszkuje na terenie miasta i gminy Borne Sulinowo. Klubem kieruje Przewodnicząca Klubu „AS”, która współpracuje z zatrudnionym na umowę zlecenie instruktorem terapii zajęciowej. Na dzień 31 grudnia 2018r. liczba członków Klubu wyniosła 56 osób, średnia frekwencja miesięczna to 11 osób. Przewodnicząca Klubu „AS”

przedkłada do MGOPS comiesięczne plany pracy Klubu, które są w całości realizowane. Plan pracy klubu proponuje każdemu uczestnikowi urozmaicenie dnia codziennego i aktywizację m.in. poprzez:

- zajęcia grupowe - gra w tysiąca, zajęcia kulinarne, wspólne marsze z kijkami Nordic Walking (dostępne w klubie), gra w bule, zumba, spotkania w plenerze przy ognisku itp.,
- terapię zajęciową - wszelkiego rodzaju zajęcia usprawniające i rozwijające umiejętności manualne m.in.: wykonywanie ozdób świątecznych, decoupage, malowanie na szkle, zajęcia z plasteliną, itp.,
- celebrowanie świąt - Walentynki, Dzień Kobiet, Wielkanoc, Dzień Matki, Dzień Seniora, Boże Narodzenie,
- udział w spotkaniach organizowanych przez zaprzyjaźnione organizacje, stowarzyszenia czy instytucje,
- udział w organizowanych festynach i wystawach na terenie gminy – prezentacja wykonanego przez klubowiczów rękodzieła na kiermaszach oraz pomoc w pracach organizacyjnych.

Od początku istnienia Klubu – niezwykle skrupulatnie prowadzona jest kronika Klubu, opisująca i pokazująca na licznych fotografiach bardzo bogaty i aktywny przebieg życia klubowego. W miesiącach wakacyjnych: lipiec i sierpień Klub jest nieczynny.

Wydatki poniesione na funkcjonowanie Klubu w 2018 r. wyniosły 4.954,50 zł.

4. Centrum Wolontariatu

Centrum Wolontariatu funkcjonujące przy Miejsko-Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Bornem Sulinowie zostało powołane do życia 1 października 2008 r. i skupia głównie 15-osobową grupę aktywnych wolontariuszy. Są to osoby świadczące nieodpłatną pracę na rzecz mieszkańców naszej gminy oraz Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej. Działania podejmowane przez wolontariuszy dotyczyły głównie pomocy przy rozładunku żywności w ramach PO PŻ.

5. Pomoc żywnościowa w ramach Programu Operacyjnego „Pomoc Żywnościowa 2014-2020

Ośrodek Pomocy Społecznej w roku 2018 pozyskał z **Banku Żywności** za pośrednictwem Szczecineckiej Fundacji na rzecz Osób Poszkodowanych w Wypadkach Komunikacyjnych pomoc żywnościową w ramach Programu Operacyjnego Pomoc Żywnościowa 2014-2020)

Tabela nr 10. Asortyment otrzymanych artykułów spożywczych

L.p	Rodzaj towaru	Ilość w kg/l
1.	groszek z marchewką	1800
2.	fasola biała	2400
3.	koncentrat pomidorowy	1024
4.	buraczki wiórki	1260
5.	powidła śliwkowe	720
6.	makaron jajeczny	3920
7.	ryż biały	5600
8.	kasza gryczana	1278
9.	herbatniki maślane	340,6
10.	mleko	5832
11.	ser podpuszczkowy dojrzewający	2500
12.	szynka drobiowa	3888
13.	szynka wieprzowa mielona	3369,6
14.	pasztet wieprzowy	998,4
15.	kabanosy wieprzowe	360
16.	filet z makreli w oleju	1156
17.	cukier biały	3155
18.	miód nektarowy wielokwiatowy	520,8
19.	olej rzepakowy	4155
Razem		44277,4

Łączna liczba osób objętych pomocą żywnościową w roku 2018 to 1344 osoby.

Żywność jest wydawana z magazynu żywnościowego znajdującego się w pomieszczeniach piwnicznych Ośrodka, przez pracowników OPS, przez osoby skierowane na staż lub pracowników etatowych Ośrodka. Przy rozładunku artykułów spożywczych pomagali klienci MGOPS i wolontariusze. Transport żywności zlecamy Firmie Transportowej ze Szczecinka, która dysponuje na samochodzie platformą transportową i wózkiem paletowym. Przy tak znacznych ilościach odbieranej żywności nie byłibyśmy w stanie dokonać ręcznego załadunku w magazynie w Szczecinku i ręcznego rozładunku tu na miejscu w Bornem Sulinowie. Transporty odbywają się raz w miesiącu. Jest to bardzo trudne do realizacji zadanie,

min. z uwagi na umiejscowienie magazynu żywnościowego w pomieszczeniach piwnicznych. W pierwszym dniu wydawana jest przeważnie połowa dostawy miesiąca.

6. Pomoc osobom opuszczającym zakłady karne

Zgodnie z Listem Intencyjnym o Partnerskiej Współpracy podpisanym w Warszawie w dniu 12 listopada 2015 r. zawartym pomiędzy Ministerstwem Pracy i Polityki Społecznej a Centralnym Zarządem Służby Więziennej w sprawie zasad współpracy w zakresie przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu osób zwalnianych z zakładów i aresztów śledczych oraz rodzin osób pozbawionych wolności.

Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w roku 2018 r. udzielił pomocy 3 osobom po opuszczeniu zakładu karnego. Pracownicy socjalni oprócz udzielanej pomocy finansowej na rzecz osób zwalnianych świadczyli pracę socjalną ukierunkowaną na poprawę funkcjonowania tych osób w środowisku zamieszkania, zmierzającą do poprawy sytuacji życiowej osób zwolnionych, ale również i ich rodzin. Uzgodnienia dotyczyły, m.in.: obowiązku uzyskania dowodu osobistego, złożenia niezbędnych dokumentów w celu uzyskania mieszkania socjalnego/komunalnego, poszukiwania pracy i w razie jej otrzymania -utrzymania zatrudnienia, podjęcia terapii odwykowej, podjęcia prac społecznie użytecznych.

7. Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie, obsługa techniczno-organizacyjna Zespołu Interdyscyplinarnego d.s Przemocy w Rodzinie

Od dnia 6 maja 2016 r. pracami Zespołu Interdyscyplinarnego kieruje Przewodniczący Zespołu Pan Rafał Turlej, specjalista pracy socjalnej w tut. OPS.

Zespół Interdyscyplinarny w 2018 roku podejmował działania przede wszystkim na wniosek Komisariatu Policji i pracowników socjalnych OPS, poprzez wypełnienie 15 Niebieskich Kart. Liczba posiedzeń zespołów interdyscyplinarnych wynosi 5, a liczba posiedzeń grup roboczych – 68, liczba osób dotkniętych przemocą w rodzinie wynosi 33.

Zespół Interdyscyplinarny podejmował min. działania:

- rozpatrywał zgłoszenia występowania przemocy domowej,
- ustalał składy grup roboczych i zadania dla grup,
- wypracowywał plany działań odnoszące się do konkretnych przypadków,
- kierował wnioski do Sądu Rejonowego o wgląd w sytuację rodziny w związku z podejrzeniem występowania przemocy,
- występował z zawiadomieniami do prokuratury o możliwości popełnienia przestępstwa przez sprawców przemocy,

- kierował osoby pokrzywdzone do psychoterapeuty.

Najczęściej występujące formy przemocy to przemoc fizyczna (bicie, popychanie, kopanie), przemoc psychiczna (ośmieszanie, groźby, krytykowanie), przemoc ekonomiczna (uszkodzenie/niszczenie mienia).

W 2018 roku na potrzeby mieszkańców gminy ze środków finansowych Urzędu Miejskiego zatrudniony był psychoterapeuta, którego zadaniem było prowadzenie Punktu Konsultacyjnego dla Osób Dotkniętych Przemocą w Rodzinie. Z pomocy Punktu Konsultacyjnego skorzystały 25 osób, które otrzymały wsparcie psychologiczne w ramach 144 godzin terapeutycznych, w tym:

- 55 godzin przeznaczono na indywidualną krótkoterminową psychoterapię dla 8 osób;
- 13 godzin wykorzystano w ramach interwencji kryzysowej i konsultacji psychoedukacyjnych dla 11 osób;
- 76 godzin przeznaczono zostało na długoterminową terapię dla 8 osób, w tym 29 godzin dla dwóch małżeństw ;

Część z tych osób (6 i jedno małżeństwo) kontynuuje psychoterapię w roku 2019 w miarę możliwości limitowych. Wymienione osoby uczestniczyły w procesie zmiany, w trakcie którego otrzymały ukierunkowanie i wiedzę w zakresie :

- mechanizmów obronnych i przemocowych (ofiara-kat), zachowań manipulacyjnych,
- rodzajów osobowości (zależne, uległe), poczucia krzywdy, przymusu, poczucia winy, kontroli zewnętrznej i wewnętrznej.

Świadomość siebie, trening asertywności, dążenie do osiągnięcia poczucia bezpieczeństwa i stabilizacji, priorytety i wartości życiowe: to główne zadania i zamierzenia do osiągnięcia przez osoby dotknięte przemocą.

Osoby objęte pomocą i wsparciem psychologicznym otrzymały również niezbędną wiedzę w zakresie radzenia sobie w sytuacjach kryzysowych, zdobyły umiejętność korzystania z różnych instytucji służących pomocą i wsparciem w chwili zagrożenia, a także nabyły niezbędne umiejętności w miarę zdrowego funkcjonowania w społeczeństwie.

Na terenie szkół realizowane były zadania programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie poprzez:

- organizację apeli o tematyce przeciwdziałania przemocy, spotkań, pogadanek, prelekcji,
- rozpowszechnianie gazetek szkolnych dot. przeciwdziałania przemocy,
- zapoznanie uczniów z elementami ustawy o przeciwdziałaniu przemocy, wyświetlanie filmów edukacyjnych,
- przeprowadzanie ankiet w celu diagnozy skali problemu przemocy,

- zwracanie uwagi (kontrola) kto wchodzi do szkoły
- dyżury nauczycieli,
- indywidualne terapie pedagogiczne
- realizacja programu „Bezpieczna Szkoła”.

W dniach 25 maja – 8 czerwca 2018 r. we wszystkich szkołach z terenu gminy Borne Sulinowo zrealizowano program edukacyjny pn. „Bezpieczne Wakacje”. Przedstawiciele Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie również uczestniczyli w realizowanym programie edukacyjnym.

Na realizację Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, w tym na działalność Zespołu Interdyscyplinarnego i Grup Roboczych tut. MGOPS nie otrzymał żadnych środków finansowych w 2018 roku, a wszelkie koszty związane z działalnością Zespołu m. in. wysyłka korespondencji, organizacja posiedzeń, delegacje służbowe, prowadzenie dokumentacji Zespołu, w tym zakup materiałów biurowych obciążają budżet Ośrodka.

VI Potrzeby w zakresie pomocy społecznej

1. Potrzeby w zakresie świadczeń pomocy społecznej

Szczegółowe potrzeby w zakresie świadczeń pomocy społecznej na rok 2019 oszacowane zostały w oparciu o zdiagnozowane potrzeby oraz przewidywaną liczbę osób/rodzin, które mogą zwrócić się o pomoc w ciągu roku, jak również w oparciu o doświadczenia lat poprzednich, z uwzględnieniem sytuacji społeczno-gospodarczej, w szczególności możliwości rynku pracy. Zostały przedstawione Wysokiej Radzie w projekcie budżetu na rok 2019. Ewentualne niedobory środków finansowych i potrzeby na realizację poszczególnych zadań będziemy zgłaszać w ciągu roku.

Wyplata świadczenia wychowawczego, realizowanego od roku 2016 niewątpliwie przyczyniła się do zmniejszenia liczby osób czy rodzin ubiegających się o świadczenia z pomocy społecznej. Zmieniła się kategoria osób oczekujących wsparcia, coraz więcej osób starszych, niepełnosprawnych ubiega się o usługi opiekuńcze czy skierowanie do domu pomocy społecznej, ale i o pomoc finansową. Spowodowane jest to starzeniem się społeczeństwa gminy, nadmienić należy, że blisko 22% mieszkańców gminy stanowią osoby w wieku emerytalnym.

Najtrudniejsza sytuacja finansowa występuje w przypadku opłat za domy pomocy społecznej. Liczba składanych podań o przyznanie miejsca w Domu Pomocy Społecznej, a przede wszystkim „wzrost” sytuacji nagłych, spowodowanych pogorszeniem się stanu

zdrowia wymaga podjęcia działań w kierunku zapewnienia opieki całodobowej. Często jedynym rozwiązaniem jest skierowanie osoby do domu pomocy społecznej, co generuje nowe nieoczekiwane koszty. Należy zauważyć, że emeryci, renciści z terenu naszej gminy to osoby głównie o najniższych świadczeniach emerytalno-rentowych, co sprawia, że dopłaty ze strony gminy też są znaczne: przeciętnie po 3000,00-3300,00zł miesięcznie. Podejmujemy próby rozwiązania tych spraw, zapewniając pomoc w zwiększonym wymiarze usług opiekuńczych, szukając miejsc w Zakładach Opiekuńczo- Leczniczych (czas oczekiwania na miejsce około 1 roku), próbując „przerzucić” obowiązek zapewnienia opieki na osoby bliskie: małżonków, zstępnych przed wstępnymi, występując do Sądu Rejonowego z powództwem o alimenty na rzecz osób znajdujących się w potrzebie. Sytuacje zdrowotne poszczególnych osób są tak trudne, że często brakuje nam już pomysłów na rozwiązanie problemu, często czujemy się bezradni.

2. Potrzeby szkoleniowe

Poprawne i skuteczne realizowanie zadań przez pracowników MOPS wymaga od nich systematycznego pogłębiania wiedzy i nabywania umiejętności.

Z uwagi na nowy okres programowania i ograniczenie propozycji szkoleń oferowanych przez Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej Urzędu Marszałkowskiego, ośrodek musi w większym stopniu samodzielnie pokrywać koszty doształcania pracowników. W ośrodku wprowadzona zostanie praktyka organizowania szkoleń wewnętrznych, na których osoby zdobywające wiedzę na szkoleniach zewnętrznych po powrocie przełożą ją pozostałym pracownikom. Pozwala to na oszczędnie gospodarowanie środkami finansowymi. Niestety posiadane środki finansowe nie pozwolą nam na skierowanie pracownika na 2-3 dniowe szkolenie mimo, że są one efektywniejsze i pozwalają pracownikom nie tylko pogłębić wiedzę, ale dodatkowo ją uporządkować poprzez udział w warsztatach, które przygotowują organizatorzy szkoleń. Planowane środki finansowe na rok 2019 w minimalnym stopniu powinny zabezpieczyć potrzeby szkoleniowe.

3. Potrzeby związane z funkcjonowaniem Ośrodka

Potrzeby informatyczne

Rozwój systemów informatycznych wspieranych przez Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej wymusza na ośrodkach pomocy społecznej budowanie infrastruktury informatycznej, która w pełni zabezpieczałaby wymogi bezpieczeństwa przetwarzanym

informacjom. W znacznym stopniu dotyczy to ochrony danych osobowych świadczeniobiorców korzystających ze wsparcia ośrodka. Istnieje pilna potrzeba doskonalenia rozwiązań niezbędnych do zapewnienia bezpieczeństwa i skalowalności infrastruktury IT w ośrodku. Wymagane jest doposażanie Ośrodka w nowy sprzęt komputerowy, wymiana sprzętu.

Pilnej modernizacji wymaga centrala telefoniczna i sieć telefoniczna, bowiem kontakt telefoniczny z Ośrodkiem Pomocy Społecznej jest utrudniony, a niejednokrotnie niemożliwy.

Bezpieczeństwo pracowników

Bardzo istotną kwestią jest zabezpieczenie wszystkim pracownikom poczucia bezpieczeństwa, poprzez weryfikację procedur, systemów i środków zabezpieczenia pracowników. Zachodziłaby potrzeba wyposażenia wszystkich pracowników socjalnych wychodzących w teren w telefony komórkowe czy też w systemy alarmowe w pokojach przyjęć interesantów.

Potrzeby kadrowe

Konieczność zatrudnienia kolejnego **asystenta rodziny** może wymusić realizacja zadań wynikających z ustawy z dnia 4 listopada 2016 o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”, która wprowadziła zmiany w ustawie z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2016 r. poz. 575, z późn.zm), rozszerzając zakres zadań asystenta rodziny.

Asystentowi rodziny, zgodnie z ustawą „Za życiem”, przypisana została funkcja koordynatora kompleksowego wsparcia (poradnictwa) dla kobiet w ciąży i ich rodzin, ze szczególnym uwzględnieniem kobiet w ciąży powikłanej, kobiet w sytuacji niepowodzeń położniczych oraz wsparcia rodzin dzieci, u których zdiagnozowano „ciężkie i nieodwracalne upośledzenie albo nieuleczalną chorobę zagrażającą ich życiu, która powstała w prenatalnym okresie rozwoju dziecka lub w czasie porodu”. Ponadto do działań asystenta należeć będzie współpraca z innymi służbami z różnych systemów, w tym z podmiotami udzielającymi świadczeń zdrowotnych, pracującymi na rzecz kobiety w ciąży i jej rodziny.

Wystąpienie osoby/rodziny o wsparcie w ramach przywołanej ustawy w formie przydzielenia asystenta rodziny (asystent przydzielany jest na wniosek osoby zainteresowanej) spowoduje konieczność zatrudnienia nowego pracownika. Ośrodek zatrudnia w chwili obecnej jednego asystenta rodziny, który pracuje z rodzinami na podstawie ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej i zakres oraz liczba pozostających pod jego opieką rodzin

(ustawowy obowiązek to max 15 rodzin) nie pozwoli mu na przyjęcie dodatkowych, szerokich obowiązków wynikających z ustawy o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”.

Wzrost liczby osób wymagających wsparcia w postaci usług opiekuńczych i duże zapotrzebowanie na usługę wskazuje na konieczność zatrudnienia kolejnej opiekunki. Nadmienić należy, że brakuje osób chętnych do pracy w charakterze opiekunki, gdyż jest to praca trudna, odpowiedzialna i nisko opłacana. Opiekunka osiąga wynagrodzenie zasadnicze w kwocie około 2320-2370 zł miesięcznie.

Funkcjonowanie Ośrodka

Dla zapewnienia prawidłowej obsługi interesantów, usprawnienia pracy pracowników wskazane byłoby zakupienie i wdrożenie elektronicznego obiegu dokumentów z wykorzystaniem Programu e-KANCELARIA, który współpracowałby z funkcjonującymi aplikacjami dziedzinowymi: RODZINA 500+, OPIEKA, ŚWIADCZENIA RODZINNE, FUNDUSZ ALIMENTACYJNY, DODATKI MIESZKANIOWE, ENERGETYCZNE CZY STYPENDIA. Ministerstwo Cyfryzacji widzi przyszłość urzędów w informatyzacji i dąży do stworzenia obywatelom możliwości komunikacji z urzędem drogą elektroniczną. Są to jednak bardzo kosztowne rozwiązania. Dodatkowo należy czuwać nad bezpieczeństwem sieci informatycznej poprzez instalowanie różnych zabezpieczeń.

W związku z administrowaniem obiektem budowlanym, w którym mieści się siedziba OPS, na bieżąco dokonujemy niezbędnych przeglądów technicznych dla budynku. Niestety stan techniczny budynku wymaga szeregu napraw, zalecenia obejmują min:

- wykonanie izolacji pionowej przeciwwilgociowej i cieplnej ścian fundamentowych,
- wymianę elementów konstrukcyjnych więźby dachowej oraz wymianę pokrycia dachowego wraz z wiatrownicami.

Zachodzi również konieczność dokonywania bieżących drobnych napraw, odświeżenia pomieszczeń biurowych, co Ośrodek czyni na bieżąco. Dostosowania do potrzeb osób niepełnosprawnych wymagają toalety. Należałoby przeprowadzić w nich gruntowny remont.

W lipcu 2018 roku na ścianach korytarzy OPS zostały zamontowane aplikacje ściennie, a w wybranych pomieszczeniach ustawiono stoliki i krzeselka dla dzieci. Poprzez takie działania chcemy umilić naszym najmłodszym mieszkańcom pobyt w Ośrodku, kiedy to rodzice załatwiają sprawy urzędowe. Aplikacje ściennie cieszą się dużym zainteresowaniem wśród naszych milusińskich.

4. Potrzeby w zakresie rozwoju usług na rzecz świadczeniobiorców pomocy społecznej

1. Sprawą priorytetową jest utworzenie mieszkań chronionych.

Zgodnie z art. 53 ustawy o pomocy społecznej „osobie która ze względu na trudną sytuację życiową, wiek, niepełnosprawność lub chorobę potrzebuje wsparcia w funkcjonowaniu w codziennym życiu, ale nie wymaga usług w zakresie świadczonego przez jednostkę całodobowej opieki, w szczególności osobie z zaburzeniami psychicznymi, osobie opuszczającej pieczę zastępczą w rozumieniu przepisów o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (.....)”, może być przyznany pobyt w mieszkaniu chronionym.

Mieszkanie chronione jest formą pomocy społecznej przygotowującą osoby tam przebywające, pod opieką specjalistów, do prowadzenia samodzielnego życia lub zastępującą pobyt w placówce zapewniającej całodobową opiekę. Mieszkanie chronione zapewnia warunki samodzielnego funkcjonowania w środowisku, w integracji ze społecznością lokalną. W przypadku Gminy Borne Sulinowo pobyt w mieszkaniu chronionym byłby z całą pewnością tańszą ofertą zapewnienia opieki dla osób starszych/niepełnosprawnych ubiegających się o skierowanie do Domu Pomocy Społecznej.

2. Ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej wskazuje na obowiązek każdej gminy utworzenia i prowadzenia placówki wsparcia dziennego w formie świetlicy środowiskowej, czy choćby pracy wychowawcy podwórkowego. Placówki wsparcia dziennego to ważny i potrzebny element systemu wspierania rodziny mającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych. Placówki zapewniają wychowankom wszechstronne wsparcie: począwszy od potrzeb podstawowych, jak opieka, bezpieczeństwo, wyżywienie, poprzez pomoc w nauce, wsparcie emocjonalne w sytuacjach trudnych, aż po ciekawe zajęcia rozwojowe. Dzięki uczęszczaniu do placówek, dzieci lepiej się zachowują, lepiej uczą, lepiej radzą sobie w grupie rówieśniczej, a także odkrywają swoje silne strony, nabierają poczucia własnej wartości.

VII Sprawozdanie z realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny

1. Realizacja zadań

Od stycznia 2012 r. Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej realizuje zadania należące do właściwości gminy z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej. Katalog zadań zawarty w ustawie o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej pozwala

na stworzenie w gminie spójnego systemu pomocy dziecku i rodzinie. Do zadań gminy zgodnie z ustawą należy:

1. opracowanie i realizacja 3-letnich gminnych programów wspierania rodziny;
2. tworzenie i rozwój systemu opieki nad dzieckiem, w tym placówek wsparcia dziennego;
3. praca z rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych poprzez:
  - zapewnienie rodzinie przeżywającej trudności wsparcia i pomocy asystenta rodziny oraz dostępu do specjalistycznego poradnictwa;
4. organizowanie szkoleń i tworzenie warunków do działania rodzin wspierających;
5. prowadzenie placówek wsparcia dziennego oraz zapewnienie w nich miejsc dla dzieci;
6. współfinansowanie pobytu dziecka umieszczonego w pieczy zastępczej;
7. prowadzenie monitoringu sytuacji dziecka z rodziny zagrożonej kryzysem lub przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej, zamieszkałego na terenie gminy;
8. sporządzanie sprawozdań z zakresu wspierania rodziny;
9. realizacja zadań wynikających z programów z zakresu wspierania rodziny.

W oparciu o art. 176 pkt 1 ww. ustawy Rada Miejska w Bornem Sulinowie dnia 21 grudnia 2017r. podjęła Uchwałę Nr XLI/457/2017 w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Wspierania Rodziny w Gminie Borne Sulinowo na lata 2018-2020.

Program ten jest realizowany min. przez Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Bornem Sulinowie, ale również przez przedstawicieli lokalnych instytucji i organizacji pozarządowych pracujących na rzecz dziecka i rodziny.

Program uwzględnia kierunki działań w trzyletniej perspektywie. Zakłada kontynuację działań profilaktycznych na rzecz rodziny poprzez doskonalenie metod pracy z rodziną uwzględnianych w poprzednich Programach oraz wprowadzanie nowych form pomocy rodzinie w zależności od potrzeb. Celem głównym programu na lata 2018-2020 jest tworzenie optymalnych warunków do wychowywania dzieci w środowisku rodziny biologicznej oraz wspieranie rodzin dysfunkcyjnych w prawidłowym wypełnianiu obowiązków opiekuńczo-wychowawczych w gminie Borne Sulinowo.

Cele szczegółowe zawarte w Programie obejmują:

1. Diagnozę i monitoring skali potrzeb i problemów rodzin.

- 2 Zabezpieczenie podstawowych potrzeb bytowych rodzin.
- 3 Poprawę funkcjonowania rodziny oraz warunków rozwoju dziecka w środowisku rodzinnym.
- 4 Podejmowanie działań interdyscyplinarnych mających na celu zapobieganie sytuacjom kryzysowym oraz rozwiązywanie już istniejących.
- 5 Przeciwdziałanie marginalizacji społecznej rodzin dysfunkcyjnych.
- 6 Podnoszenie kompetencji służb zajmujących się niesieniem pomocy rodzinom.

Ośrodek Pomocy Społecznej zgodnie z ustawą z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej zapewniał rodzinom przeżywającym trudności, wsparcie i pomoc asystenta rodziny. Praca asystenta rodziny polega na towarzyszeniu rodzinie z dziećmi w poszukiwaniu rozwiązań trudnej sytuacji życiowej z wykorzystaniem mocnych stron członków rodziny, zasobów rodziny. Głównym celem asystentury jest podniesienie umiejętności opiekuńczo – wychowawczych rodziców, opiekunów, właściwego prowadzenia gospodarstwa domowego, radzenia sobie z sytuacjami dnia codziennego. Efektem pomocy powinno być odzyskanie przez osoby przyjmujące pomoc kontroli nad własnym życiem, które pozwala im być samodzielnym oraz tak wypełniać role rodzica, aby środowisko rodzinne sprzyjało bezpieczeństwu i rozwojowi dzieci. Efekt ten jest możliwy do osiągnięcia, przy współdziałaniu rodziny na każdym etapie metodycznego działania: od oceny wstępnej, przez układanie planu pracy i jego realizację po ocenę końcową, dostosowanie pracy do możliwości i kontekstu życia rodziny oraz poprzez małe kroki powolnie posuwanie się do przodu.

Do warunków koniecznych w asystenturze należy nawiązanie relacji z rodziną, długofalowość pracy (ok. 2 lat), dostosowanie stylu komunikacji i metod działania do faz procesu zmiany. Jeśli warunki organizacyjne pozwalają tylko na pracę kilkumiesięczną warto skupić się na najpilniejszych zdaniami rodziny sprawach, przywracających im socjalne bezpieczeństwo (dostęp do świadczeń lub uzyskanie zatrudnienia, leczenie dzieci, uregulowanie zaległych spraw urzędowych, związanych z sytuacją mieszkaniową i rodzinną itd.). Najważniejsze jest bezpieczeństwo dzieci. Może być i tak, że czasem zachowania destrukcyjne rodziców zagrażają zdrowiu i życiu dzieci. Rodzic pracuje wtedy nad zmianą, gdy dziecko jest w pieczy zastępczej krótkoterminowej. Nie każda rodzina chce i potrafi skorzystać z tej formy wsparcia. Niemniej jednak asystentura winna być rozumiana, jako forma wsparcia a nie przymusu.

Łącznie w roku 2018 pracą asystenta objęto 18 rodzin, w tym:

- do 3 m-cy – 2,
- powyżej 3 do 12 m-cy – 2,

- powyżej 1 roku – 12.

Łączna liczba rodzin, z którymi asystenci zakończyli współpracę – 2, w tym:

- ze względu na osiągnięte cele – 1,
- ze względu na zaprzestanie współpracy przez rodziny – 1,

Przeciętny czas pracy asystenta z rodziną wynosił 10 miesięcy.

Szczególnie trudna jest praca asystenta w rodzinach, gdzie występuje upośledzenie umysłowe, czy choroba psychiczna. W tych przypadkach praca asystentów musi być długoterminowa i polegać na treningu umiejętności. Asystent rodziny w sytuacji, kiedy zakończył pracę z rodziną i przekazywał rodzinę pod monitoring pracownika socjalnego, przekazuje również wszelkie informacje pozyskane w trakcie pracy z rodziną, mające istotny wpływ na dalsze funkcjonowanie rodziny.

Zgodnie z art. 176 pkt. 3 p pkt. b i c ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej jednym z zadań Gminy jest powoływanie rodzin wspierających i tworzenie placówek wsparcia dziennego. Aktualnie na terenie gminy pracują rodziny wspierające.

W 2018 roku Gmina Borne Sulinowo uczestniczyła w realizacji „Resortowego programu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej na rok 2018”, którego celem było wspomaganie i wspieranie jednostek samorządu terytorialnego szczebla gminnego w budowaniu systemu wspierania rodzin, przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych przez dofinansowanie zatrudnienia asystentów rodziny. Na realizację tego programu pozyskano kwotę 13041,00 zł, co pozwoliło częściowo pokryć koszty zatrudnienia asystenta rodziny. Wydatki w wysokości 26803,00 zł zostały pokryte z budżetu gminy Borne Sulinowo.

VIII Dodatki mieszkaniowe

1. Dodatki mieszkaniowe

Przyznawanie i wypłatę dodatków mieszkaniowych reguluje ustawa z dnia 21 czerwca 2001 roku o dodatkach mieszkaniowych (t.j. Dz. U. 2017 r. poz. 180 ze zm.). Dodatki mieszkaniowe wypłacane są ze środków budżetu gminy. Stanowią formę pomocy dla osób, które nie są w stanie pokryć wydatków związanych z utrzymaniem mieszkania.

Pomoc ta ma charakter częściowy, co oznacza, że osoba, której przyznano dodatek musi ponosić i uiszczać we własnym zakresie (z własnego budżetu) pozostałą, poza dodatkiem mieszkaniowym część opłat związanych z utrzymaniem lokalu.

W przypadku nie wnoszenia opłat przez okres 2 miesiące, dodatek jest wstrzymywany, a po uregulowaniu tych zaległości, wypłata dodatku jest wznawiana.

Dodatek mieszkaniowy przysługuje osobom mającym tytuł prawny do lokalu, a także osobom zajmującym lokal mieszkalny bez tytułu prawnego pod warunkiem, że oczekują one na przysługujący im lokal zamienny lub socjalny.

Obok tytułu prawnego wymagane jest także faktyczne zamieszkiwanie w lokalu, przez co rozumie się taką sytuację, gdy dana osoba przebywa w konkretnym mieszkaniu z zamiarem stałego pobytu tj. chodzi o miejsce, gdzie koncentrują się wszystkie jej sprawy osobiste i majątkowe, choćby nawet przerwa w faktycznym przebywaniu w miejscu zamieszkania spowodowana była studiami, odbywaniem służby wojskowej, czy pobytem w zakładzie karnym.

Przyznanie dodatku uzależnione jest od średniego miesięcznego dochodu na jednego członka gospodarstwa domowego uzyskanego w okresie 3 miesiące poprzedzających datę złożenia wniosku (do 175% kwoty najniższej emerytury w gospodarstwie jednoosobowym i 125% w gospodarstwie wieloosobowym; najniższa emerytura obowiązująca od marca 2018 roku to kwota 1029,80 zł), powierzchni zajmowanego lokalu oraz od wysokości miesięcznych wydatków na lokal. Ustawa dopuszcza odstępstwa, zarówno jeśli dochód jest wyższy od przyjętego, jak i w sytuacji, gdy powierzchnia użytkowa lokalu mieszkalnego przekracza powierzchnię normatywną lokalu o 30%. Wysokość dodatku mieszkaniowego uzależniona jest od wysokości wydatków ponoszonych na utrzymanie mieszkania oraz od miesięcznego dochodu brutto w gospodarstwie domowym na jedną osobę. Jeżeli wnioskodawcy przysługuje dodatek mieszkaniowy, a w jego mieszkaniu nie ma centralnego ogrzewania ciepłej wody lub instalacji gazu przewodowego, to wówczas naliczany jest ryczałt na zakup opału, stanowiący część dodatku mieszkaniowego, który wypłaca się wnioskodawcy.

Decyzje przyznające dodatek mieszkaniowy wydawane są na okres 6 miesięcy. Ewentualne zmiany danych zawartych we wniosku lub deklaracji złożonej przez wnioskodawcę, które nastąpiły w okresie 6 miesięcy od dnia przyznania dodatku mieszkaniowego nie mają wpływu na wysokość wypłacanego dodatku mieszkaniowego.

W 2018 roku przyjęto 224 wnioski (w 2017 r. 238) od 152 rodzin (w 2017 r. – 152). Ogółem ilość złożonych wniosków o przyznanie dodatków mieszkaniowych w 2018 roku w stosunku do 2017 roku zmniejszyła się o 14 wniosków. Średnia kwota przyznanego dodatku mieszkaniowego wyniosła **174,96 zł** (w 2017 r. - **165,35 zł**).

Poniesione wydatki na wypłat dodatków mieszkaniowych z uwzględnieniem zwrotów nienależnie pobranych świadczeń obrazuje tabela nr 10.

Tabela nr 10. Struktura wypłaconych dodatków mieszkaniowych

Kategorie zasobów lokalowych	2018 r.			2017 r.		
	Liczba dodatków	Kwota dodatków (zł)	Średnia kwota dodatku (zł)	Liczba dodatków	Kwota dodatków (zł)	Średnia kwota dodatku (zł)
1) komunalne	179	35683	199,34	176	28188	160,16
2) spółdzielcze	239	42150	176,36	280	46076	164,55
3) wspólnoty mieszkaniowe	704	118124	167,79	725	139077	169,03
4) prywatne	26	5329	204,96	49	8285	169,08
5) inne	50	8321	166,42	41	5068	123,61
Ogółem	1198	209607	174,96	1271	226694	165,35

Źródło: obliczenia własne

Jak wynika z powyższej tabeli w ogólnej strukturze wypłaconych dodatków mieszkaniowych w 2018 roku najwyższy udział 56,36 % stanowiły dodatki mieszkaniowe na wspólnoty mieszkaniowe, zaś najniższy oscylujący na poziomie 2,54 % stanowiły dodatki mieszkaniowe na lokale inne.

Ogółem w 2018 roku wydano 229 decyzji administracyjnych.

Dodatki mieszkaniowe przekazywane były na konta administratorów mieszkań. Większość wypłacanych ryczałtów na zakup opału stanowiących część dodatku mieszkaniowego na wniosek wnioskodawców zostało przekazanych na konta zarządców, co miało znaczący wpływ na zmniejszenie zaległości wnioskodawców w opłatach za zajmowany lokal.

Pozostałe ryczałty na zakup opału wypłacane były w kasie PBS O/Borne Sulinowo, lub przekazywano na konto świadczeniobiorcy, na jego pisemny wniosek.

2. Zryczałtowany dodatek energetyczny

Z dniem 01.01.2014 roku wprowadzono nowe świadczenie, którym jest zryczałtowany dodatek energetyczny. Przyznawanie i wypłatę zryczałtowanego dodatku energetycznego reguluje ustawa z dnia 10 kwietnia 1997 r. – Prawo energetyczne (t.j. Dz. U. 2018 r. poz. 755 ze zm.). Zryczałtowany dodatek energetyczny przysługuje odbiorcy wrażliwemu energii elektrycznej. Odbiorca wrażliwy energii elektrycznej to osoba, której przyznano dodatek mieszkaniowy w rozumieniu art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 21 czerwca 2001 r. o dodatkach mieszkaniowych (t.j. Dz. U. z 2017 r. poz. 180 ze zm.), która jest stroną umowy kompleksowej lub umowy sprzedaży energii elektrycznej zawartej z przedsiębiorstwem energetycznym i zamieszkuje w miejscu dostarczania energii elektrycznej.

Dodatek energetyczny wynosi miesięcznie 1/12 kwoty rocznej dodatku energetycznego ogłaszanej przez ministra właściwego do spraw gospodarki.

Wysokość dodatku energetycznego na kolejne 12 miesięcy ogłasza minister właściwy do spraw gospodarki, w terminie do dnia 30 kwietnia każdego roku, w drodze obwieszczenia, w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej „Monitor Polski”.

W okresie od dnia 01.01.2018 roku do dnia 30.04.2018 roku wysokość dodatku energetycznego dla gospodarstwa domowego:

- 1 prowadzonego przez osobę samotną wynosiła 11,22 zł miesięcznie,
- 2 składającego się z 2 do 4 osób wynosiła 15,58 zł miesięcznie,
- 3 składającego się z co najmniej 5 osób wynosiła 18,70 zł miesięcznie.

W okresie od dnia 01.05.2018 roku do dnia 31.12.2018 roku wysokość dodatku energetycznego dla gospodarstwa domowego:

- 1 prowadzonego przez osobę samotną wynosiła 11,35 zł miesięcznie,
- 2 składającego się z 2 do 4 osób wynosiła 15,77 zł miesięcznie,
- 3 składającego się z co najmniej 5 osób wynosiła 18,92 zł miesięcznie.

Wypłata dodatku energetycznego jest zadaniem z zakresu administracji rządowej, które zostało zlecone do wykonania gminie. Źródłem jego finansowania jest dotacja celowa z budżetu państwa obejmująca również koszt obsługi realizacji wypłat dodatku energetycznego w wysokości 2% zrealizowanych wypłat tego świadczenia.

Zryczałtowany dodatek energetyczny jest przyznawany wnioskodawcy będącemu odbiorcą wrażliwym energii elektrycznej na okres przyznanego dodatku mieszkaniowego.

Wypłata dodatku energetycznego zgodnie z wolą wnioskodawcy wyrażoną w składanym wniosku o przyznanie zryczałtowanego dodatku energetycznego następuje w formie przelewu na rachunek bankowy wnioskodawcy albo gotówką w kasie PBS O/Borne Sulinowo.

W 2018 roku przyjęto 78 wniosków o przyznanie dodatku energetycznego – w 2017 roku było ich 96.

Tabela nr 11. Struktura wypłaconych dodatków energetycznych

Gospodarstwa domowe z uwzględnieniem ilości osób w gospodarstwie	2018 r.	
	Liczba dodatków	Kwota wypłaconych dodatków (zł)
Gospodarstwo prowadzone przez osobę samotną	230	2599,19
Gospodarstwo składające się z 2 do 4 osób	218	3422,28
Gospodarstwo składające się z co najmniej 5 osób	29	546,48
Ogółem	477	6567,95

Jak wynika z powyższej tabeli w ogólnej strukturze wypłaconych dodatków energetycznych w 2018 roku najwyższy udział kwotowy stanowiły dodatki energetyczne dla gospodarstw domowych składających się z 2 do 4 osób – 52,26 %, zaś najniższy, kształtujący się na poziomie 8,32 % stanowiły wydatki na dodatki energetyczne dla gospodarstw domowych co najmniej 5-osobowych.

W 2018 roku na realizację tego zadania Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Bornem Sulinowie otrzymał dotację w wysokości 7.738,14 zł, w tym 6.567,95 zł na wypłatę dodatków energetycznych, 131,35 zł stanowi koszt obsługi związany z realizacją wypłat dodatków energetycznych, kwota 1.038,84 zł została zwrócona przez gminę.

Na złożone wnioski o przyznanie zryczałtowanego dodatku energetycznego w 2018 roku wydano 88 decyzji administracyjnych (przyznających).

W 2018 roku przyznany odbiorcy wrażliwemu energii elektrycznej dodatek energetyczny wypłacono w formie przelewu na konto lub gotówką w kasie Pomorskiego Banku Spółdzielczego O/Borne Sulinowo.

IX Świadczenia rodzinne, zasiłki dla opiekunów, świadczenia z funduszu alimentacyjnego oraz świadczenia wychowawcze

1. Świadczenia rodzinne

Ustawa z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych określa warunki nabywania prawa oraz zasady ustalania, przyznawania i wypłacania świadczeń rodzinnych.

Świadczenia rodzinne obejmują:

- zasiłek rodzinny wraz z dodatkami do zasiłku rodzinnego z tytułu: urodzenia dziecka, opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego, samotnego wychowywania dziecka, wychowywania dziecka w rodzinie wielodzietnej, kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego, rozpoczęcia roku szkolnego, podjęcia przez dziecko nauki w szkole poza miejscem zamieszkania (na dojazd do szkoły lub zamieszkanie w miejscowości, w której znajduje się siedziba szkoły),
- świadczenia opiekuńcze: zasiłek pielęgnacyjny, świadczenie pielęgnacyjne oraz specjalny zasiłek opiekuńczy,
- jednorazową zapomogę z tytułu urodzenia się dziecka.
- zapomogi wypłacane przez gminy, na podstawie art. 22a i świadczenia wypłacane przez gminy na podstawie art. 22b;
- świadczenie rodzicielskie.

Zasiłek rodzinny w okresie od 01.01.2018 r. do 31.12.2018 r. przysługiwał, jeżeli dochód rodziny w przeliczeniu na osobę albo dochód osoby uczącej się nie przekraczał kwoty 674 zł lub 764 zł w przypadku, gdy członkiem rodziny jest dziecko legitymujące się orzeczeniem o niepełnosprawności lub umiarkowanym albo znacznym stopniu niepełnosprawności.

Zasiłek rodzinny przysługuje do ukończenia przez dziecko 18. roku życia lub nauki w szkole, jednak nie dłużej niż do ukończenia 21 roku życia albo 24 roku życia, jeżeli kontynuuje naukę w szkole lub w szkole wyższej i legitymuje się orzeczeniem o umiarkowanym lub znacznym stopniu niepełnosprawności. Dodatki do zasiłku rodzinnego przysługują, gdy przysługuje prawo do zasiłku rodzinnego.

Zasiłki rodzinne wraz z dodatkami przyznawane są na okres od 1 listopada do 31 października następnego roku.

Tabela nr 12. Kwoty zasiłków rodzinnych.

ZASIŁEK RODZINNY	
Wyszczególnienie	Kwota
na dziecko do ukończenia 5 roku życia	95 zł
na dziecko powyżej 5 roku życia do ukończenia 18 roku życia	124 zł
na dziecko powyżej 18 roku życia do ukończenia 24 roku życia	135 zł

W 2018 roku kwoty zasiłków rodzinnych pozostały na poziomie niezmiennym w stosunku do kwot obowiązujących w 2017 roku.

Tabela nr 13. Kwoty dodatków do zasiłku rodzinnego i pozostałych świadczeń w 2018 roku (na 31.12.2018 r.).

DODATKI DO ZASIŁKU RODZINNEGO		
1.Dodatki do zasiłku rodzinnego z tytułu:	Kwota	Okres pobierania
urodzenia dziecka	1.000 zł	jednorazowo
opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego	400 zł	miesięcznie
samotnego wychowywania dziecka:	193 zł	miesięcznie
- na dziecko niepełnosprawne	273 zł	miesięcznie
wychowywania dziecka w rodzinie wielodzietnej (<i>na trzecie i następne dziecko</i>)	95 zł	miesięcznie
kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego:	90 zł	miesięcznie
- na dziecko do 5 lat	110 zł	miesięcznie
rozpoczęcia roku szkolnego	100 zł	jednorazowo

podjęcia przez dziecko nauki w szkole poza miejscem zamieszkania: - w związku z dojazdem do szkoły - w związku z zamieszkaniem w miejscowości, w której znajduje się siedziba szkoły	69 zł 113 zł	miesięcznie, pobierany przez 10 miesięcy (wrzesień-czerwiec)
2. Zasiłek pielęgnacyjny	184,42 zł miesięcznie	
3. Świadczenie pielęgnacyjne	1.477 zł miesięcznie	
4. Specjalny zasiłek opiekuńczy	620 zł miesięcznie	
5. Jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka	1.000 zł jednorazowo	
6. Świadczenie rodzicielskie	1.000 zł miesięcznie	
7. Zasiłek dla opiekuna	620 zł miesięcznie	

Zasiłek pielęgnacyjny przyznaje się w celu częściowego pokrycia wydatków wynikających z konieczności zapewnienia osobie niepełnosprawnej opieki i pomocy innej osoby w związku z niezdolnością do samodzielnej egzystencji.

Zasiłek pielęgnacyjny przysługuje: niepełnosprawnemu dziecku, niepełnosprawnej osobie w wieku powyżej 16 roku życia, jeżeli legitymuje się orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności. Zasiłek pielęgnacyjny przysługuje również osobie legitymującej się orzeczeniem o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności, jeżeli niepełnosprawność powstała w wieku do ukończenia 21 roku życia. Zasiłek pielęgnacyjny przysługuje od 1 listopada 2018 r. w wysokości 184,42 zł miesięcznie (wcześniej w wysokości 153 zł) i nie jest uzależniony od spełnienia kryterium dochodowego. Prawo do zasiłku pielęgnacyjnego przysługuje na czas nieokreślony chyba, że orzeczenie zostało wydane na czas określony; wówczas przysługuje do ostatniego dnia miesiąca, w którym upływa termin ważności orzeczenia.

W roku 2018 wypłacono **3600** zasiłków pielęgnacyjnych na kwotę **569.432,00 zł** (rok 2017 – **3512** na kwotę **537.336 zł** zł).

Świadczenie pielęgnacyjne z tytułu rezygnacji z zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej przysługuje:

- 1) matce albo ojcu,
- 2) opiekunowi faktycznemu dziecka,
- 3) osobie będącej rodziną zastępczą spokrewnioną w rozumieniu ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej,
- 4) innym osobom, na których zgodnie z przepisami ustawy z dnia 25 lutego 1964 r. – Kodeks rodzinny i opiekuńczy ciąży obowiązek alimentacyjny, z wyjątkiem osób o znacznym stopniu niepełnosprawności

- jeżeli nie podejmują lub rezygnują z podjęcia pracy zarobkowej w celu sprawowania opieki nad osobą legitymującą się orzeczeniem o niepełnosprawności łącznie ze wskazaniami: konieczności stałej lub długotrwałej opieki lub pomocy innej osoby w związku ze znacznie ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji oraz konieczności stałego współdziałania na co dzień opiekuna dziecka w procesie jego leczenia, rehabilitacji i edukacji, albo osobą legitymującą się orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności.

Świadczenie pielęgnacyjne w 2018 roku przysługiwało w wysokości **1477 zł**.

W 2018 roku wypłacono świadczeń pielęgnacyjnych na kwotę **840.580 zł** (rok 2017 r. - 497 na kwotę 697.190 zł).

Specjalny zasiłek opiekuńczy przysługuje osobom, na których zgodnie z przepisami ustawy z dnia 25 lutego 1964 r. – Kodeks rodzinny i opiekuńczy (t.j. Dz. U. z 2017 r. poz. 682, ze zm.) ciąży obowiązek alimentacyjny, a także małżonkom, jeżeli:

- 1) nie podejmują zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej lub
- 2) rezygnują z zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej

– w celu sprawowania stałej opieki nad osobą legitymującą się orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności albo orzeczeniem o niepełnosprawności łącznie ze wskazaniami: konieczności stałej lub długotrwałej opieki lub pomocy innej osoby w związku ze znacznie ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji oraz konieczności stałego współdziałania na co dzień opiekuna dziecka w procesie jego leczenia, rehabilitacji i edukacji..

Prawo do tego zasiłku przysługuje, jeżeli łączny dochód rodziny osoby wymagającej opieki i dochód rodziny osoby sprawującej opiekę nie przekracza kwoty 764 zł. Specjalny zasiłek opiekuńczy do 31 października 2018 r. przysługiwał w kwocie 520 zł miesięcznie, a od 1 listopada 2018 r. przysługuje w kwocie **620 zł** miesięcznie.

W roku 2018 wypłacono **145** specjalne zasiłki opiekuńcze na kwotę **75.985 zł** (w 2017 roku wypłacono 167 zasiłki na kwotę 85.960 zł).

Jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka

Jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka przysługuje matce, ojcu, opiekunowi prawnemu lub opiekunowi faktycznemu dziecka, jeżeli dochód rodziny w przeliczeniu na osobę nie przekracza kwoty 1.922,00 zł. Wniosek o wypłatę zapomogi składa się w terminie 12 miesięcy od dnia narodzin dziecka. Jednorazowa zapomoga przysługuje, jeżeli kobieta pozostawała pod opieką medyczną nie później niż od 10. tygodnia ciąży. Pozostawanie pod opieką medyczną potwierdza się zaświadczeniem lekarskim lub zaświadczeniem wystawionym przez położną.

Jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka przysługuje w kwocie **1.000 zł**.

W roku 2018 wypłacono **65** jednorazowych zapomóg z tytułu urodzenia się dziecka na kwotę **65.000 zł** (rok 2017 - 71 na kwotę 71.000 zł).

Świadczenie rodzicielskie wprowadzono do katalogu świadczeń rodzinnych od stycznia 2016 roku. Przysługuje ono osobom nieuprawnionym do zasiłku macierzyńskiego lub uposażenia za okres ustalony przepisami Kodeksu pracy, jako okres urlopu macierzyńskiego, okres urlopu na warunkach urlopu macierzyńskiego lub okres urlopu rodzicielskiego. Świadczenie to przysługuje więc przede wszystkim osobom bezrobotnym, studentom, osobom pracującym na umowę zlecenia, o dzieło lub inną, które nie uzyskają prawa do świadczenia w okresie macierzyństwa. Świadczenie przysługuje bez względu na dochód w wysokości 1000 zł m-cznie. Świadczenie rodzicielskie przysługuje przez okres:

- 52 tygodni – w przypadku urodzenia jednego dziecka przy jednym porodzie, przysposobienia jednego dziecka lub objęcia opieką jednego dziecka;
- 65 tygodni-w przypadku urodzenia dwojga dzieci przy jednym porodzie, przysposobienia dwojga dzieci lub objęcia opieką dwojga dzieci;
- 67 tygodni – w przypadku urodzenia trojga dzieci przy jednym porodzie, przysposobienia trojga dzieci lub objęcia opieką trojga dzieci;
- 69 tygodni – w przypadku urodzenia czworga dzieci przy jednym porodzie, przysposobienia czworga dzieci lub objęcia opieką czworga dzieci;
- 71 tygodni – w przypadku urodzenia pięciorga i więcej dzieci przy jednym porodzie, przysposobienia pięciorga i więcej dzieci lub objęcia opieką pięciorga i więcej dzieci.

W 2018 roku wypłacono **311** świadczenia rodzicielskie na łączną kwotę **283.170 zł** (w 2017 roku - 352 na kwotę 322.512 zł).

Wydatki poniesione w 2018 roku na wypłatę świadczeń rodzinnych oraz ilość wypłaconych świadczeń w porównaniu do 2017 roku przedstawia tabela nr 14.

Tabela nr 14. Wydatki na świadczenia i świadczeniobiorcy.

Wyszczególnienie	2018 r.		2017 r.	
	Kwota w zł	Liczba świadczeń	Kwota w zł	Liczba świadczeń
Zasiłki rodzinne	851.193	7.253	840.043	7.100
Dodatki do zasiłków rodzinnych z dodatków ogółem z tytułu:	389.958	3.345	413.106	3.576
2. urodzenia dziecka	34.725	35	36.000	36
• opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego	22.978	58	25.583	65
• samotnego wychowywania dziecka	51.347	262	51.526	262
▪ kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego	63.140	586	63.550	592
• rozpoczęcia roku szkolnego	41.603	419	43.518	436
- podjęcia przez dziecko nauki w szkole poza miejscem zamieszkania	47.725	633	59.929	785
• wychowywania dziecka w rodzinie wielodzietnej	128.440	1.352	133.000	1.400
Zasiłki rodzinne wraz z dodatkami	1.241.151	10.598	1.253.149	10.676
Ogółem				
Zasiłki pielęgnacyjne	569.432	3.600	537.336	3.512
Świadczenia pielęgnacyjne	840.580	571	697.190	497
Specjalny zasiłek opiekuńczy	75.985	145	85.960	167
Świadczenie rodzicielskie	283.170	311	322.512	317
Jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka	65.000	65	71.000	71

Tabela nr 15. Świadczenia rodzinne wypłacone w 2018 roku w mechanizmie "złotówka za złotówkę".

Wyszczególnienie	Kwota w zł	Liczba świadczeń
Zasiłki rodzinne, z tego na dziecko w wieku:	33.661,77	548
Dodatki do zasiłków rodzinnych, z tego z tytułu:	19.961,44	619
- urodzenia dziecka	1.162,46	19
- opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego	2.017,82	14
- samotnego wychowywania dziecka	5.755,92	37
- kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego	2.219,34	33
- rozpoczęcia roku szkolnego	1.534,47	356
- podjęcia przez dziecko nauki w szkole poza miejscem zamieszkania	2.435,11	75
- wychowywania dziecka w rodzinie wielodzietnej	4.836,22	85
Zasiłki rodzinne z dodatkami	53.623,21	1.167

Łączna wartość wydatków na wypłaty świadczeń rodzinnych wynosi **3.126.971 zł (rok 2017 - 2.987.275 zł)**.

Z analizy danych zawartych w powyższej tabeli wynika, że w roku 2018 nastąpił wzrost wydatków o 4,74 % w porównaniu do wydatków poniesionych w 2017 roku. Wzrost ten wynika przede wszystkim ze wzrostu liczby świadczeń opiekuńczych (zasiłków pielęgnacyjnych i świadczeń pielęgnacyjnych) oraz wzrostu wydatków na wypłaty tych świadczeń.

W sprawach świadczeń rodzinnych w roku 2018 wydano 1142 decyzje administracyjne.

Z tytułu nienależnie pobranych świadczeń rodzinnych odzyskano kwotę **10.825 zł**, z tego kwota podlegająca zwrotowi do budżetu państwa jako nienależne świadczenia rodzinne z lat ubiegłych wyniosła 8.855 zł.

Stan należności z tytułu nienależnie pobranych świadczeń na koniec 2018 r. wyniósł **5.536 zł** (bez świadczeń nienależnie pobranych ustalonych przez marszałka województwa/województwo).

Koordinacja systemów zabezpieczenia społecznego

Każde państwo członkowskie Unii Europejskiej przewiduje w swoim ustawodawstwie pomoc dla rodziny, jeśli znajdzie się ona w trudnej sytuacji życiowej. Dzięki zasadom koordynacji rodzina otrzymuje pomoc bez względu na to, w jakim kraju UE przebywa, a w jakim pozostali członkowie rodziny. Należy jednak spełnić wymagania, jakie nakładają przepisy kraju, w którym osoba przebywająca jest zatrudniona.

Osoby, które przebywają i/lub wykonują pracę w jednym państwie korzystają z ochrony w zakresie zabezpieczenia społecznego na podstawie wewnętrznych przepisów tego państwa. Przepisy te regulują ich prawa i obowiązki w ramach systemu zabezpieczenia społecznego państwa, w którym mieszkają. Kiedy osoby te wyjeżdżają za granicę, w celu wykonywania pracy zarobkowej lub zamieszkania, przepisy wewnętrzne nie wystarczają dla zapewnienia im takiej ochrony. Gwarancję ochrony można wówczas uzyskać dopiero dzięki aktom prawa międzynarodowego w zakresie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego.

Koordinacja systemów zabezpieczenia społecznego to regulacje prawne, które uzupełniają prawo wewnętrzne danego państwa, chroniąc osoby wykonujące pracę za granicą przed utratą ochrony w zakresie zabezpieczenia społecznego. Regulacje te – poprzez zapewnienie harmonijnego współistnienia systemów zabezpieczenia społecznego poszczególnych państw – służą ochronie interesów osób przemieszczających się w celu podejmowania zatrudnienia i posiadających okresy zatrudnienia przebyte na terytorium różnych państw.

Przepisy o koordynacji są nadrzędne nad przepisami krajowymi. W Unii Europejskiej regulacje dotyczące koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego zawarte zostały w rozporządzeniach Parlamentu Europejskiego i Rady i stosowane są bezpośrednio we wszystkich państwach członkowskich Unii oraz Europejskiego Obszaru Gospodarczego (Islandii, Lichtensteinie i Norwegii) oraz w Szwajcarii.

Organem właściwym do wydawania decyzji w sprawie świadczeń realizowanych w związku z koordynacją zabezpieczenia społecznego od stycznia 2018 roku jest wojewoda.

W ramach koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego na podstawie decyzji wydanych przez Marszałka Województwa Zachodniopomorskiego w Szczecinie lub Wojewodę Zachodniopomorskiego w roku 2018 z kwoty ogółem wypłaconych świadczeń rodzinnych, wypłacono łącznie **92.280 zł**; z tego:

- zasiłek rodzinny – 7.142 zł
- dodatek do zasiłku rodzinnego – 5.580 zł

- zasiłek pielęgnacyjny – 8.662 zł
- świadczenie pielęgnacyjne – 70.896 zł

W roku 2018 nastąpił znaczny, niemal 30% wzrost wypłaconych świadczeń na podstawie decyzji Marszałka Województwa Zachodniopomorskiego/Wojewody Zachodniopomorskiego (kwota wypłaconych świadczeń w roku 2017 wynosiła **65.662 zł**).

Osoby zobowiązane do zwrotu świadczeń rodzinnych na podstawie decyzji marszałka lub wojewody dokonały zwrotu kwoty nienależnie pobranych świadczeń rodzinnych w wysokości **5.099 zł**.

W związku ze śmiercią osoby zobowiązanej do zwrotu nienależnie pobranych świadczeń rodzinnych w 2018 r. wygaszono należności w wysokości 2.268 zł

2. Zasiłki dla opiekunów

Zasiłek dla opiekuna wprowadzono od 15 maja 2014 r. ustawą z dnia 30 kwietnia 2014 r. o ustaleniu i wypłacie zasiłków dla opiekunów. Zasiłki te przysługują osobom, które utraciły prawo do świadczenia pielęgnacyjnego z dniem 1 lipca 2013 r. w związku z wygaśnięciem z mocy prawa decyzji przyznającej prawo do świadczenia pielęgnacyjnego.

Przesłanką uzasadniającą przyznanie zasiłku dla opiekuna jest spełnienie warunków, jakie uprawniały do przyznania świadczenia pielęgnacyjnego na podstawie przepisów ustawy o świadczeniach rodzinnych, w brzmieniu obowiązującym w dniu 31 grudnia 2012r. Oczywiście dotyczy to osób, którzy posiadały uprawnienie do świadczenia pielęgnacyjnego do 30 czerwca 2013 r. Do przesłanek tych zalicza się między innymi:

- e) rezygnację lub niepodejmowanie zatrudnienia z uwagi na sprawowaną opieką nad osobą niepełnosprawną;
- f) legitymowanie się osoby niepełnosprawnej orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności lub orzeczeniem o niepełnosprawności łącznie ze wskazaniem: konieczności stałej lub długotrwałej opieki lub pomocy innej osoby w związku ze znacznie ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji oraz konieczności stałego współudziału na co dzień opiekuna dziecka w procesie jego leczenia, rehabilitacji i edukacji.

Zasiłek dla opiekuna do 31 października 2018 r. przysługiwał w kwocie 520 zł miesięcznie, a od 1 listopada 2018 r. przysługuje w wysokości **620 zł** miesięcznie. W roku 2018 wypłacono 101 zasiłków dla opiekuna na kwotę **53.920 zł** (w 2017 roku wypłacono 117 zasiłków na kwotę 60.840 zł).

Wydatki na składki na ubezpieczenie społeczne i zdrowotne

Składki na ubezpieczenie emerytalne i rentowe oraz zdrowotne przyznawane są osobom, którym decyzją przyznano prawo do świadczenia pielęgnacyjnego, specjalnego zasiłku opiekuńczego lub zasiłku dla opiekuna.

Składki na ubezpieczenie emerytalne i rentowe nie są opłacane za osoby, które w dniu złożenia wniosku o przyznanie prawa do świadczenia pielęgnacyjnego, specjalnego zasiłku opiekuńczego lub zasiłku dla opiekuna posiadają wymagany okres ubezpieczenia niezbędny do nabycia uprawnień emerytalnych.

Składka zdrowotna nie przysługiwała, jeśli osoba objęta była ubezpieczeniem z innego tytułu, np. z tytułu pracy zarobkowej małżonka.

Tabela nr 16. Wydatki na składki FUS i zdrowotne.

Wyszczególnienie		2018 r.		2017 r.	
		Liczba świadczeń	Kwota w zł	Liczba świadczeń	Kwota w zł
Składki na ubezpieczenie emerytalne i rentowe	za osoby pobierające świadczenie pielęgnacyjne	398	161.028	384	147.129
	za osoby pobierające specjalny zasiłek opiekuńczy	133	18.514	149	20.775
	za osoby pobierające zasiłek dla opiekuna	67	9.826	93	13.309
Składki na ubezpieczenie zdrowotne	za osoby pobierające świadczenie pielęgnacyjne	260	34.358	183	22.881
	za osoby pobierające specjalny zasiłek opiekuńczy	64	2.996	100	4.570
	za osoby pobierające zasiłek dla opiekuna pielęgnacyjne	79	3.793	96	4.493

3. Fundusz alimentacyjny i postępowanie wobec dłużników alimentacyjnych

Zgodnie z art.9 ust.12 ustawy z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów kryterium dochodowe uprawniające do świadczeń z funduszu alimentacyjnego

wynosi **725,00 zł** na osobę w rodzinie. Zgodnie z art.10 ust.1 ustawy świadczenie z funduszu alimentacyjnego przysługuje do wysokości bieżąco ustalonych alimentów, jednakże nie wyższej niż 500 zł miesięcznie na jedno dziecko.

Prawo do świadczeń z funduszu alimentacyjnego ustala się na okres zasiłkowy począwszy od miesiąca, w którym wpłynął wniosek do organu właściwego wierzyciela. Okres zasiłkowy rozpoczyna się 1 października danego roku i kończy się 30 września następnego roku.

Prawo do świadczeń z funduszu alimentacyjnego mają zarówno dzieci wychowywane przez samotnych rodziców, jak i dzieci z rodzin pełnych.

W 2018 roku w sprawie świadczeń z funduszu alimentacyjnego wydano **114** decyzji administracyjnych. Wyplacono **1.298** świadczeń z funduszu alimentacyjnego na kwotę **473.162 zł**. W porównaniu do 2017 roku nastąpił spadek w ilości wypłaconych świadczeń (w 2017 roku było to 1.351 świadczeń), co przełożyło się na kwotę wypłaconych świadczeń (w 2017 roku była to kwota 500.360 zł). Tytułem nienależnie pobranych świadczeń z funduszu alimentacyjnego odzyskano w 2018 r. kwotę **2.651 zł**, która w całości podlegała zwrotowi do budżetu państwa tytułem świadczeń nienależnie pobranych w latach ubiegłych.

Ustawa o pomocy osobom uprawnionym do alimentów określa zadania, jakie wypełnić musi organ właściwy wierzyciela i organ właściwy dłużnika względem osób zobowiązanych do alimentacji. W 2017 roku tut. Ośrodek prowadził działania wobec przeciętnie 69 dłużników alimentacyjnych.

Działania wobec dłużników alimentacyjnych w 2018 r.

1. wezwanie do umożliwienia przeprowadzenia wywiadu alimentacyjnego oraz odebrania oświadczenia majątkowego – 42,
2. poinformowanie powiatowego urzędu pracy o potrzebie aktywizacji zawodowej dłużnika alimentacyjnego – 6
3. informacja skierowana do dłużnika o przyznaniu świadczeń z funduszu alimentacyjnego i jego zobowiązaniach - 58,
4. przekazanie komornikowi sądowemu informacji pochodzących z wywiadu alimentacyjnego lub rodzinnego wywiadu środowiskowego - 43,
5. wszczęcie postępowania dotyczącego uznania dłużnika alimentacyjnego za uchylającego się od zobowiązań alimentacyjnych – 9,
6. wydanie decyzji o uznaniu dłużnika alimentacyjnego za uchylającego się od zobowiązań alimentacyjnych – 6,

7. wydanie decyzji o umorzeniu postępowania dotyczącego uznania dłużnika alimentacyjnego za uchylającego się od zobowiązań alimentacyjnych – 1,
8. złożenie wniosku o ściganie za przestępstwo określone w art. 209 § 1 kk – 6,
9. złożenie zawiadomienie do organów ścigania w trybie art. 209 § 3 kk - 49
- 10.informacje o działaniach – 2,
- 11.informacje o rozpoczęciu realizacji decyzji i terminie wypłat świadczeń – 56,
- 12.skierowanie wniosków o przyłączenie lub wszczęcie egzekucji – 10,
- 13.zobowiązanie dłużnika do zarejestrowania się w urzędzie pracy - 1,

Stan należności od dłużników alimentacyjnych tytułem wypłaconych świadczeń z funduszu alimentacyjnego na dzień 31.12.2018 r. wynosił **6.929.999,61** zł, w tym należne odsetki ustawowe wynosiły 2.102.839,57 zł. W okresie od 01.01.2018 r. do 31.12.2018 r. odzyskano od dłużników alimentacyjnych kwotę 213.268,70 zł tytułem zwrotu świadczeń z funduszu alimentacyjnego wypłaconych osobom uprawnionym do alimentów wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie, z czego należność główna wyniosła 126.211,29 zł, a odsetki 87.057,41 zł.

W 2017 roku odzyskane od dłużników alimentacyjnych świadczenia wynosiły odpowiednio: należność główna 42.124,86 zł, a odsetki 42.549,67 zł - łącznie 84.674,53 zł. Niewątpliwie, tak znacznego wzrostu odzyskanych należności można upatrywać w zaostrzeniu przepisów kodeksu karnego - art.209 § 1 kk, czyli uznania za przestępstwo niealimentację, w wyniku której łączna wysokość powstałych wskutek tego zaległości stanowi równowartość co najmniej 3 świadczeń okresowych albo jeżeli opóźnienie zaległego świadczenia innego niż okresowe wynosi co najmniej 3 miesiące.

W 2018 roku komornicy sądowi nie przekazali żadnej kwoty tytułem zwrotu przez dłużników alimentacyjnych zaliczki alimentacyjnej wypłaconej osobom uprawnionym na podstawie ustawy o postępowaniu wobec dłużników alimentacyjnych oraz zaliczce alimentacyjnej i na dzień 31.12.2018 r. kwota należności od dłużników alimentacyjnych z tytułu zaliczki alimentacyjnej wynosiła jak w poprzednim roku 840.154,77 zł.

W związku ze zgonem dłużników alimentacyjnych, w 2018 roku wygaszono należności z tytułu świadczeń z funduszu alimentacyjnego na kwotę 9.157 zł.

4. Świadczenia wychowawcze

Kolejny rok tut. Ośrodek realizował zadania wynikające z ustawy z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci, która stanowi realizację Programu Rodzina 500

plus.

Program Rodzina 500 plus to systemowe wsparcie polskich rodzin. Świadczenie wychowawcze otrzymają rodzice oraz opiekunowie dzieci do 18. roku życia. Każda rodzina z minimum dwojgiem niepełnoletnich dzieci może otrzymać **500 zł** na drugie i każde kolejne dziecko. W przypadku rodzin z dochodem poniżej 800 zł netto na osobę wsparcie otrzyma rodzina także na pierwsze lub jedyne dziecko. Dla rodzin z dzieckiem niepełnosprawnym kryterium dochodowe jest wyższe i wynosi 1200 zł netto. Dodatkowe wsparcie w wysokości 500 zł otrzymać mogą także rodziny zastępcze, placówki opiekuńczo-wychowawcze typu rodzinnego oraz rodzinne domy dziecka, na każde dziecko, na podstawie ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Świadczenia wychowawcze realizowane są w gminach, a w sprawach, w których zastosowanie mają unijne przepisy o koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego, sprawy z zakresu świadczeń wychowawczych realizowane są przez wojewodów (od stycznia 2018 r.).

Realizatorem Programu dla mieszkańców gminy Borne Sulinowo jest to tutaj. Ośrodek, który od 1 kwietnia 2016 roku, tj. od wejścia w życie przepisów ustawy, prowadzi postępowania administracyjne w sprawach o świadczenia wychowawcze.

W 2018 r. złożono łącznie **676** wniosków o świadczenie wychowawcze, z czego **154** drogą elektroniczną (w większości za pośrednictwem banków) na 1064 dzieci. W tym okresie wydano **740** decyzji administracyjnych, z tego **634** decyzje w sprawie przyznania prawa do świadczenia.

W okresie od stycznia do grudnia 2018 roku wypłacono **10.420** świadczeń na łączną kwotę **5.355.369,34 zł**. Ze wsparcia korzystało przeciętnie 521 rodzin.

Tytułem nienależnie pobranych świadczeń odzyskano w 2018 roku kwotę 21.204,30 zł, z czego kwota 17.412,70 zł podlegała zwrotowi do budżetu państwa tytułem odzyskanych świadczeń nienależnie pobranych za lata ubiegłe.

5. Świadczenie Dobry Start.

W 2018 roku na mocy Uchwały nr 80 Rady Ministrów z dnia 30 maja 2018 r. ustanowiono rządowy program „Dobry start” Celem program jest wsparcie rodzin z dziećmi w ponoszeniu wydatków związanych z rozpoczęciem roku szkolnego. Wsparcie polega na przyznaniu na dziecko, raz w roku, świadczenia „dobry start” w wysokości 300 zł bez względu na dochód rodziny.

Realizatorem programu dla mieszkańców gminy Borne Sulinowo jest tutaj Ośrodek.

W 2018 roku z tego rodzaju wsparcia skorzystały 694 rodziny – świadczenia wypłacono na 1018 dzieci na kwotę 305.400 zł. W sprawie świadczenia dobrego startu złożono 711 wniosków, z tego 340 drogą elektroniczną.

Na mocy przepisów Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 30 maja 2018 r. w sprawie szczegółowych warunków realizacji rządowego programu „Dobry start” odstąpiono od konieczności wydawania decyzji administracyjnych w sprawach o świadczenie dobrego startu, za wyjątkiem konieczności wydania decyzji w sprawie odmowy przyznania świadczenia lub w sprawach o nienależnie pobrane świadczenia. Organ przyznający świadczenie zobligowany był do wysłania informacji o przyznaniu świadczenia dobrego startu na wskazany we wniosku adres poczty elektronicznej (dla wniosków złożonych drogą elektroniczną) lub do wydania takiej informacji na żądanie osoby (dla wniosków składanych drogą tradycyjną).

Z uwagi na priorytetowość zadania, wypłaty świadczeń realizowane były w okresie od lipca do listopada 2018 roku comiesięcznie, w kilku terminach. Konieczność niezwłocznego (prowadzony był stały monitoring realizacji programu przez wojewodę) i terminowego realizowania zadania wymagał od pracowników Sekcji Świadczeń Rodzinnych i Funduszu Alimentacyjnego tutaj Ośrodek odpowiedniego zaangażowania w pracę.

X Pomoc materialna o charakterze socjalnym dla uczniów.

Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Bornem Sulinowie od 1 września 2015 roku realizuje zadanie w zakresie pomocy socjalnej o charakterze materialnym dla uczniów - przyjmuje wnioski i wydaje decyzje w sprawie stypendiów i zasiłków szkolnych.

Zgodnie z obowiązującymi przepisami decyzje w sprawie stypendiów szkolnych dla uczniów szkół podstawowych, gimnazjów i ponadgimnazjalnych przyznawane są na okres od września do czerwca kolejnego roku, a przyjmowane są do dnia 15 września oraz dla uczniów kolegiów do dnia 15 października. W szczególnych przypadkach wnioski mogą być przyjmowane po upływie ustawowych terminów. Wysokość stypendium uzależniona jest od kryterium uprawniającego do pomocy społecznej, tj. 528 zł na osobę w rodzinie (obowiązuje od 1 października 2018 r.) – poprzednio 514 zł na osobę.

W 2018 roku z tej formy pomocy korzystało przeciętnie **74** uczniów. Na wypłaty pomocy materialnej o charakterze socjalnym w 2018 roku przeznaczono kwotę **72.951** zł.

Sprawozdanie przedkłada: